

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	4
Inleiding	5
Alfabetisch overzicht van sprekers 1996-2016	7
Overzicht en leeswijzer per thema	14
Kernteksten uit jaarverslagen	21
Handleiding digitaal archief	64

VOORWOORD

De Culturele Kring “Adriaen Poirters” is in 1946 van start gegaan als “R.K. Centrum voor Intellectuelen” en viert zijn veertiende lustrum 70 jaar later aan het eind van het seizoen 2016/2017 onder een veeleer seculier gesternte, zoals onder meer tot uiting komt in een veel grotere thematische diversiteit.

Over de eerste 50 jaar is door ons erelid Cor de Jager een boeiende uitgave verzorgd bij drukkerij Gianotten in Tilburg. Deze uitgave bevat onder meer een alfabetisch overzicht op naam, jaar en titel van de verzorgde lezingen in de periode 1946-1996, eveneens bijeengebracht door Cor de Jager.

De uitgave die thans voor u ligt, is verzorgd door onze oud-voorzitter Hay Derkx in samenwerking met ons bestuurslid Seijo Kruizinga en bestrijkt de afgelopen 20 jaar (1996-2016). Dit overzicht is veel uitvoeriger van opzet en is bovendien voor geïnteresseerden (waaronder zeker ook bestuursleden) met verschillende zoekfuncties beschikbaar op de website van de Culturele Kring.

De Culturele Kring is de afgelopen paar jaren spectaculair in ledental gegroeid en heeft zich ontwikkeld van een nogal besloten gezelschap in de context van hotel De Leijhof tot een meer naar buiten gericht gezelschap in de context van Cultuurcentrum Tiliander in het centrum van Oisterwijk. Deze overstap is niet alleen uit nood geboren vanwege hotelruimtegebrek. De overstap heeft ook de ecologische validiteit van de lezingencyclus van de Culturele Kring in hoge mate versterkt.

Namens het bestuur van de Culturele Kring spreek ik onze erkentelijkheid uit voor de noeste arbeid en inzet van Hay Derkx en Seijo Kruizinga bij het tot stand komen van deze uitgave.

Moge de Culturele Kring zich verder in voorspoed ontwikkelen.

Guus Extra, bestuursvoorzitter

Oisterwijk, maart 2017

INLEIDING

Culturele Kring Adriaen Poirters 1946- 2016, 70 jaar jong en actueel

In de afgelopen jaren zijn de mogelijkheden om toegang te hebben tot allerlei wetenswaardigheden via websites en internet uitgebreid toegenomen. De Culturele Kring heeft in 70 jaar een schat aan informatie opgebouwd en besloot in de geest van de tijd haar archief over de afgelopen 70 jaar bij te werken en te digitaliseren tot einde seizoen 2015-2016. Dhr. Seijo Kruizinga, bestuurslid, heeft ervoor gezorgd dat dit up-to-date archief nu op de website van de Kring staat. Over het gebruik hiervan leest u verderop meer.

Het digitale archief bestaat uit 2 delen.

Deel 1 bevat de digitale weergave van het boek dat dhr. Cor de Jager schreef in 1996, op dat moment voorzitter van de Culturele Kring, ter gelegenheid van het vijftigjarige bestaan van de Culturele Kring.

Deel 2 bevat de jaarverslagen van de lezingen uit de periode 1996-2016. Bij de samenstelling van dit tweede deel van het archief is tot en met seizoen 2010-2011 dankbaar gebruik gemaakt van de uitgebreide jaarverslagen die door de toenmalige secretaris, Mevr. Marijke Beckers, werden geschreven.

Periode 1996- 2016

De strekking van de lezingen in de afgelopen 20 jaar betrof, zoals ook tijdens de eerste 50 jaar, enerzijds een hedendaagse visie op aloude themata (grenzen van de ethiek, compassie, Zen's filosofie, Nietzsche, De Messiah), anderzijds kwamen moderne ontwikkelingen (nanotechnologie, bankencrisis, economie, Europese Grondwet, opkomst Islam, migratie) aan bod. Steeds weer kenmerken de lezingen zich door een zeer hoge kwaliteit en komen ze ruimschoots tegemoet aan de fundamentele nieuwsgierigheid van onze leden en hun belangstelling voor al wat er om hen heen gebeurt.

In de afgelopen 20 seizoenen werden er in totaal 200 presentaties gegeven. Van 184 lezingen zijn verslagen gemaakt. Het verschil laat zich verklaren doordat er niet altijd een verslag werd gemaakt van de lezing, zoals na afloop van de jaarvergadering of omdat er een muziekvoorstelling werd gegeven.

De 184 verslagen zijn onderverdeeld in de volgende themata (in volgorde van frequentie):

Theologie-Religie (25), Filosofie (20), Geschiedenis (20), Economie (19), Literatuur (13), Sociologie (10), Natuurwetenschappen (10), Rechten (10), Psychologie (9), Muziek (9), Politiek (8), Kunst (8), Ethiek (7), Gezondheidszorg (6), Taal (5) en Architectuur (3).

Samenstelling jubileumuitgave 1996-2016

Dit boekje wordt u aangeboden ter gelegenheid van het zeventigjarige bestaan van de Culturele Kring Adriaen Poirters.

U treft hierin aan:

een alfabetisch overzicht van alle sprekers uit de periode 1996-2016, met vermelding van het seizoen waarin ze spraken en de titel van hun lezing, een algemeen overzicht en leeswijzer per thema met vermelding van de titel, het seizoen en de spreker (in volgorde van frequentie), kernteksten uit jaarverslagen met daarin per thema een korte samenvatting van hoogtepunten uit de verschillende lezingen. Indien een lezing was te rubriceren onder een of meer themata, werd de achtergrond van de spreker als leidraad gekozen voor de bepaling van het thema, handleiding digitaal archief

Wilt u meer weten over een bepaalde lezing, ga dan naar het archief op de website. Dit kunt u doen door te klikken op www.culturele-kring-adriaen-poirters.nl. U vindt onder het hoofdstuk 'Archief' ten eerste een verwijzing naar het boek van Dhr. de Jager: '50 jaar benieuwd' en ten tweede een verwijzing naar '1996-2016'. Daarin vindt u een PDF bestand voor ieder seizoen in de periode 1996-2016. Dit bestand opent u en dan kunt u op zoek gaan naar het verslag van de lezing dat u wilt lezen. Dit doet u volgens de bijgevoegde instructie (zie Handleiding).

Wij wensen u veel leesplezier in het zeer boeiende verleden van de Culturele Kring.

Hay Derkx en Seijo Kruizinga

ALFABETISCH OVERZICHT NAAR NAAM SPREKER, TITEL LEZING EN JAAR VAN PRESENTATIE

A			
Aarts,	Drs.B.	Kastelen in de regio Oisterwijk	02/03
Adriaansens,	Prof.dr.H.	De achteloosheid van de burger	03/04
Akkerman,	Dr.F.	Spinoza, klassiek en inspirerend	00/01
Andriessse,	Prof.dr.ir.C.	Het maatschappelijk belang van energiefysica	00/01
Arts,	Prof.dr.W.	Nihilisme en moraal	00/01
B			
Bais,	Prof.dr.S.	Keerpunten, momenten van waarheid in de natuurwetenschap	10/11
		Wat heeft het christendom te bieden in het derde millennium?	99/00
Bär,	Mgr.R.	Harry Mulisch	11/12
Bax,	Dr.S.	Het Nederlandse islambeeld	02/03
Beck,	Prof.dr.H.	Samen leven: religieuze diversiteit en identiteit in Nederland	11/12
Beck,	Prof.dr.H.	Nederland	11/12
Becker,	Dr.M.	De stad en duurzame banden tussen mensen	08/09
		De Bossche school en de invloed ervan op de Brabantse architectuur	13/14
Bedaux,	Ir.P.	Logisch denken: van abstracte norm tot concreet gedrag	15/16
Bentham van,	Prof.dr.J.		
Berkvens-			
Stevelinck,	Prof.dr.C.	Compassie is onmisbaar	11/12
Berns,	Prof.dr.E.	Vraagtekens bij het aangekondigde ons-tijdperk	01/02
Bijsterveld van,	Dr.S.	De Europese grondwet en de richting van de EU	05/06
Bodar pr.,	Dr.A.	De kunsten overwogen	96/97
Bodelier,	Drs.R.	Vergankelijke roem op Pere Lachaise	98/99
Boogaart van den,	Drs.R.	Follies	97/98
Borgman,	Dr.E.	God, wat ben <i>JIJ</i> veranderd	05/06
Borgman,	Prof.dr.E.	De katholieke traditie opnieuw een levende kracht?	15/16
Bos ten,	Prof.dr.R.	Immanuel Kant	04/05
Bos ten,	Prof.dr.R.	Het geniale dier	09/10
		Cultuur en politiek in de Duitse geschiedenis in de opmaat naar WOII	15/16
Boterman,	Prof.dr.F.		
Brederode			
van/Kruijff,	Dhr.J./Mevr.J.	Een reis door de winter van Franz Schubert	04/05
Brinkgreve,	Prof.dr.Ch.	Het taaie gezin	98/99
Broek van den,	Dr.M.	Spreekwoorden als spiegel van het dagelijkse leven	11/12
Brolsma,	Dhr. U.H.	De tiendaagse veldtocht van Hessel Brolsma	08/09
Brugmans,	Prof.dr.E.	Over de grenzen van ethiek	09/10
		Tijd voor een realistisch idealisme: we kunnen niet zonder idealen	99/00
Burg van der,	Dr.mr.W.		

Buruma,	Prof.mr.Y.	Veiligheid door repressie: emotie of verstand?	03/04
Buuren van,	Prof.dr.M.	Lev Tolstoj: Anna Karenina	08/09
Buuren van,	Prof.dr.M.	Gustave Flaubert, Madame Bovary	10/11

C

Cijffers,	Drs.B.	Norbertijner pastorieën in Brabant	12/13
Claassen,	Mr.drs.R.	Het eeuwige tekort: filosofie van de schaarste	07/08
Claes,	Prof.dr.J.	Analyse van de Europese beschaving	02/03
Clement,	Dhr.A.	Voetsporen	05/06
Cobben,	Prof.dr.P.	Cultuur op drift	05/06
Consoli,	Dr.L.	Leven om te eten: zonde of deugd?	10/11

D

Dantzig van,	Prof.dr.A.	De achterstelling van de geestelijke gezondheid	96/97
Derkse,	Prof.dr.W.	Evenwichtig leven: een blik vanuit de spiritualiteit	02/03
Derksen,	Prof.dr.J..	Emotionele intelligentie	99/00
Deursen van,	Prof.dr.A.	Het voortbestaan van onze beschaving	00/01
Dijn de,	Prof.dr.H.	Spinoza over waarheid, godsdienst en hel	07/08
Dohmen,	Prof.dr.J.	De middelmatige man	12/13
Dongen van,	Dr.H.	Oosters en westers denken: verbanden en verbondenheid	13/14
Donk van de,	Prof.dr.W.	Het mediabeleid	05/06
		Bespiegelingen eigen identiteit van non-profit	
Donk van de,	Prof.dr.W.	en ngo-organisaties	01/02
Dosen,	Prof.dr.A.	Mens met een verstandelijke handicap	05/06

E

Eeden van den,	Drs.H.	Lodewijk Napoleon op reis door Brabant	12/13
Eijffinger,	Prof.dr.S.	Naar herstel van vertrouwen	09/10
Eijffinger,	Prof.dr.S.	Banken en stresstest	14/15
Eijlander,	Prof.dr.P.	Kwaliteit van wetgeving	10/11
Ensemble Pian			
Voce,		La Fontainen	98/99
Erp van,	Prof.dr.J.	Europese eenwording: economie en internet	15/16
Essen,	Prof.dr.G.	Recht van vergeving	09/10
Extra,	Prof.dr.G.	De multiculturele samenleving als uitdaging	10/11

F

Fasseur,	Prof.mr.C.	Wihelmina Regina: het roer van staat in zwakke vrouwenhanden	98/99
Frenken,	Drs.T.	Jheronimus Bosch: zijn kunst, zijn stad, zijn tijd	01/02
Frissen,	Prof.dr.P.	De lege staat: rol van ICT op de samenleving	00/01

G

Geboers,	Drs.H.	Contouren van post-moderne individualiteit	98/99
Geld, van der,	Prof.dr.A.	Omgaan met onbalans in ons leven	06/07
Gernert van,	Dr.A.G.	China van slapende reus naar wankelende wereldmacht	04/05
		Humanisering van de internationale rechtsorde? Vallen en opstaan!	13/14
Genugten van,	Prof.mr.W.		97/98
Gierveld,	Dr.A.J.	Het Nederlands huisorgel in de 18de eeuw	97/98
Glerum,	Prof.dr.J.	De ontwikkeling van geneesmiddelen	97/98
		De politieke en culturele relatie tussen Oost- en West	
Goudoever van,	Prof.dr.A.	Europa	10/11
Graafland,	Prof.dr.J.	Sociale en economische aspecten in het oude testament	01/02
Groenhuijsen,	Prof.dr.M.	Slachtoffers van misdrijven in het strafrecht	06/07

H

Haans,	Drs.A.	Het Uur U van Nijhoff	06/07
Halman,	Dr.L.	Europese waarden en normen	13/14
Halman,	Dr.L.	Atlas of European values	05/06
Hanssen,	Dr.L.	Mondriaan en Brabant	12/13
		De schepping van een aards paradijs: Piet Mondriaan 1919-1933	15/16
Hanssen,	Prof.dr.L.		99/00
Heertje,	Prof.dr.A.	De economische wereld in 2010	01/02
Heuvel van den,	Dr.L.	Is er nog lezen na de recensie?	14/15
Hirsch Ballin,	Prof.dr.E.	Democratie en burgerschap	
		Recht, moraal en gezag: tussen distantie en betrokkenheid	04/05
Hol,	Prof.mr.drs.A.		06/07
Hollaardt,	Dhr. St.	La divina commedia	
		Een theologisch perspectief op economische rechtvaardigheid	08/09
Hoogen van den,	Prof.dr.A.		15/16
Horst van der,	Prof.dr.J.	Het einde van de standaardtaal	
		Nieuw concept van (positieve) gezondheid en de uitwerking ervan	15/16
Huber,	Dr.M.		99/00
Hulsmans,	Dhr.B.	Supermodernisme en postmodernisme in de architectuur	97/98
Huybers,	Drs.T.	De pelgrimage naar Santiago de Compostela	

I

Ibsch,	Prof.dr.E.	Ervaringen in de tweede wereldoorlog in de literatuur	99/00
--------	------------	---	-------

J

Jacobs,	Prof.dr.A.	Nieuwe perspectieven in maatschappij visie	10/11
---------	------------	--	-------

Janssen,	Prof.dr.J.	De goddelijke komedie	07/08
Janssen,	Prof.dr.J.	Aan de onbekende God	06/07
Jepma,	Prof.dr.mr.C.	Het broeikaseffect bij internationaal klimaatbeleid	96/97

K		Ziekelijk narcisme of gezonde eigendunk: waar ligt de grens?	09/10
Kamphuis,	Drs.M.		
Karskens,	Prof.dr.M.	Waarheid moet gezegd worden	06/07
Kennedy,	Prof.dr.J.	De vernieuwingscultuur in de Nederlandse politiek	04/05
Keyzer de,	Drs.A.	De spiritualiteit van de Mattheuspasion van J.S.Bach	96/97
Kingma,	Dr.J.	De magie van het jaren '30 huis	14/15
Kinninging,	Prof.dr.A.	Geografie van goed en kwaad	07/08
Klamer,	Prof.dr.A.	De waarde van cultuur	97/98
Klamer,	Prof.dr.A.	Kwaliteiten in plaats van kwantiteiten	15/16
Kloosterman,	Prof.dr.ir.J-L.	Nieuwe kansen voor kernenergie	15/16
Klundert van de,	Prof.dr.Th.	Migratie en economie	01/02
Kreukels,	Prof.dr.A.	Stadsregionale inzet	02/03
Krikhaar,	Drs.D.	Inleiding in de iconenkunst	99/00
Kruizinga,	Drs.S.	Het weer	11/12
Kruyff,	Mevr.L.	Koken in de Romeinse provincie Germania	99/00

L			
Labrie,	Prof.dr.A.	Het ideaal van de zuiverheid in de burgerlijke cultuur	03/04
Lamers,	Prof.dr.H.	Op zoek naar de oorsprong: van de aarde tot de oerknal	14/15
Lathouwers,	Prof.dr.T.	De ontmoeting van Zen en Europa	96/97
Laurentius,	Dhr.Th.	Waar haalde Rembrandt zijn papier vandaan?	96/97
Leenhouders, cap.	Prof.dr.P.	Hulde aan de hoop	98/99
Leenhouders, cap.	Prof.dr.P.	De boodschap van Franz Rosenzweig (1886-1929)	03/04
Leijten,	Prof.mr.J.	God houdt niet van rechters	00/01
Lescrauwaet,	Mgr.Dr.J.	De religieuze dimensie in de mens	97/98
Lescrauwaet,	Mgr.Dr.J.	Religie mensenwerk	02/03
Linden ter,	Ds.C.	Wat doe ik hier in Godsnaam? Een zoektocht	14/15
Loose,	Prof.dr.D.	Filosofie van de liefde	10/11
Loose,	Prof.dr.D.	De grootinquisiteur van Dostojewski	05/06
Loose,	Prof.dr.D.	Religie in de moderne tijd	07/08
Lucassen,	Prof.dr.L.	Winnaars en verliezers: integratie in Nederland	13/14
Luiten van Zanden,	Prof.dr.J.	Een klein land in de twintigste eeuw	98/99
		De herontdekte evangeliën van Thomas en Maria Magdalena	13/14
Luttikhuisen,	Dr.G.		

M			
Maes,	Prof.dr.F.	Dimitri Sjostakovitsj: Sovjetkunstenaar of dissident	14/15

Mark,	Dr.E.	Alle Japanners stoïcijnse kamikazes?	11/12
Meel van,	Prof.dr.J.	Evolutionaire psychologie: het menselijk gedrag	02/03
Meersmans,	Drs.J.	Het leven van Alma Schindler	09/10
Meersmans,	Drs.J.	Scheppend vuur: Haydn vertelt	11/12
Meijer,	Prof.dr.F.	De integratieproblematiek in de Griekse en Romeinse wereld	08/09
Meulen van der,	Dr.D.	Koning Willem III als democraat	13/14
Meulen van der,	Dr.D.	De biografische raadsels rond Multatuli	12/13
Morgan,	Mevr.R.	Celtic music	07/08
Mul de,	Prof.dr.J.	De zwermgeest: een filosofische reflectie op brein-computer interfaces	14/15

N

Naert,	Prof.dr.ir.Ph.	Globalisering, hyperconcurrentie en maatschappij	97/98
Nissen,	Prof.dr.P.	Mystiek rond 1900	08/09
Nouwens,	Drs.H.	Opgravingswerkzaamheden in antieke havenstad in Zuid-Egypte	00/01
Nouwens,	Drs.H.	De catacombe van Anoebis	14/15

O

Oord van den,	Dr.A.	Over het ontstaan van de "Parel van Brabant"	15/16
Oostaijen van,	Drs.G.	Het requiem van Mozart	06/07
Oostaijen van,	Drs.G.	Het oratorium De Messiah van Händel	08/09
Oostendorp van,	Prof.dr.M.	Hoe klinken Brabanders?	98/99
Oostrom van,	Prof.dr.F.	Wereld in woorden: een magical mystery tour door de 14de eeuw	13/14
Ours van,	Prof.dr.ir.J.	Verslaving: een economische analyse	08/09
Overmeer,	Dr.P.	De verbeeldingskracht van ons denken	07/08
Overmeer,	Dr.P.	De actualiteit van het politieke denken van Machiavelli	11/12

P

Peeters,	Prof.dr.H.	Oude deugden en ondeugden als iconen van een nieuwe moraliteit	99/00
Pessers,	Prof.mr.dr.D.	De harde wetten van de wederkerigheid	08/09
Plas van der,	Dhr.M.	Anton van Duinkerken	00/01
Pleij,	Prof.dr.H.	Middeleeuwse fantasieën over het volmaakte leven	97/98
Ploeg van der,	Prof.dr.R.	Grenzen aan overheidsbemoeienis	96/97
Ploeg/Timmerman,	Dhr.B. /Dhr.J.	Antonio Gaudi: de merkwaardige meester en zijn merkwaardige werk	03/04
Ploeg/Timmermans,	Dhr.B. /Dhr.J.	Geschiedenis van St.Petersburg	04/05
Poiesz,	Prof.dr.Th.	Gedragmanagement: het beïnvloeden van menselijk	00/01

		gedrag	
Post,	Prof.dr.P.	Waarom de Camino naar Santiago de Compostela zo'n succes is	12/13
Postma,	Prof.mr.dr.A.	Nederland en Vlaanderen samen	98/99

R

Rasing,	Prof.dr.Th.	Nano: science of fiction?	10/11
Ridder de,	Dr.P.	De geschiedenis van Brussel	09/10
Roelofsema,	Prof.dr.D.	Over zien en overzien	13/14
Roermund van,	Prof.dr.G.	Populisme: halve waarheden, dus hele leugens	12/13
Rooijackers,	Drs.G.	Leer ze mij kennen: de Brabanders en hun volkscultuur	96/97
		Nieuwe archeologische ontdekkingen in de catacomben van Rome	
Rutgers,	Prof.dr.L.		13/14

S

Scheffer,	Drs.P.	Europa tussen verlichting en romantiek	99/00
Schie van,	Dr.P.	Neoconservatisme	06/07
		Heeft de participatie-samenleving inderdaad de toekomst?	
Schnabel,	Prof.dr.P.		14/15
Schuyt,	Prof.dr.T.	Filantropie in Nederland	06/07
Sijben,	Prof.dr.J.	Economische situatie Amerika Japan en Europa	03/04
Sijben,	Prof.dr.J.	Stand van zaken in de wereldeconomie	11/12
Slegers,	Dr.C.	Antoon Coolen: zijn werk en zijn tijd	02/03
		Darwin of toch Kant: hoe uitgangspunten kunnen kantelen	
Sleurink,	Dr.P.		09/10
Spank van der,	Pastor Xavier	Religie in een veranderende samenleving	00/01

T

Teerling,	Dhr.T.	Geur en communicatie	02/03
Teulings,	Prof.dr.C.	Moraal versus calculatie	05/06
Timmermans,	Drs.J.	Nederland en het akkoord van Schengen	96/97
Tongeren van,	Prof.dr.P.	De ethiek van Aristoteles	98/99
Tongeren van,	Dr.L.	De relatie jodendom-christendom	01/02
Toorn van,	Ir.R.	Tijd in transit: leven in de <i>en en</i> samenleving	03/04
Tromp,	Dr.H.	De worsteling met de waarheid over Vincent van Gogh	14/15

V

Vaes,	Drs.T.	Over de Laïresse	07/08
Vandevelde,	Prof.dr.T.	De logica van de gift	00/01

Veenhoven,	Prof.dr.R.	Conditie voor geluk	01/02
Veerman,	Prof.dr.C.	Landbouw en duurzaamheid	07/08
Veire van de,	Drs.F.	Christus stierf voor jou	06/07
Velde van der,	Prof.dr.P.	Boeddhisme	09/10
Vercauteren,	Drs.R.	Before the rain (film)	01/02
		Willem de Kooning: 1904-1996, tussen genialiteit en	
Vercauteren,	Drs.R.	seniliteit	97/98
Vergeer,	Dr.Ch.	Antigones kreet	12/13
Verhallen,	Prof.dr.T.	Gedrag en economie	12/13
Vijver van de ,	Prof.dr.F.	Eenheid in verscheidenheid? Diversiteit in Nederland	12/13
Vlaaenderbroek,	Prof.mr.P.	Bestrijding van jeugdcriminaliteit	11/12
Vlijmen van,	Drs.L.	Rusland onder de dubbele adelaar	02/03
Vries,	Prof.dr.P.	De wortels van de Europese rijkdom	03/04
W			
Werner,	Drs.F.	De veranderingen in de gezondheidszorg	04/05
Wesemael van,	Dr.S.	Marcel Proust	03/04
Wessels,	Prof.dr.A.	Vincent van Gogh en God	04/05
Wilterdink,	Prof.dr.N.	Groei van ongelijkheid	97/98
Wöltgens,	Drs.Th.	Politiek en religie	03/04
Z			
Zilfthout van,	Dr.P.	Ter wereld komen: Peter Sloterdijk en de moderne cultuur	09/10
Zürcher,	Prof.dr.E.	Toetreding van Turkije tot de Europese unie	04/05

ALGEMEEN OVERZICHT EN LEESWIJZER PER THEMA, PERIODE 1996 - 2016

De jongste inzichten en de nieuwste ontwikkelingen: zo blijft de Culturele Kring al 70 jaar jong en actueel

1. Theologie/ Religie

- De relatie kunst en geloof (96/97 Bodar)
- Als pelgrim naar Santiago de Compostelle (97/98 Huijbers en 12/13 Post)
- Antwoord op het mysterie van het bestaan en het geloof (97/98 en 02/03 Lescruwaert)
- Het Christendom dichterbij de mens (99/00 Bar)
- Hoe om te gaan met andere religieuze opvattingen (00/01 van der Spanck)
- Relatie joden- en christendom en de rol van Paus Paulus VI (01/02 van Tongeren)
- De opkomst van de Islam; het Nederlandse Islambeeld (02/03 Beck)
- De Regel van Benedictus en diens spiritualiteit (02/03 Derkse)
- Van Gogh en zijn religieuze kant (04/05 Wessels)
- Terugkeer van religie in de samenleving: rol van de Islam (05/06 Borgman)
- De plaats van religie in de huidige vorm van samenleving (06/07 Janssen)
- De betekenis van de kruisdood als zoenoffer (06/07 van de Veire)
- Spanning tussen democratie en religie (07/08 Loose)
- Relatie religie en economie (08/09 van den Hoogen)
- Belangstelling voor mystiek buiten het kerkelijk christendom (08/09 Nissen)
- Het recht van vergeving (09/10 Essen)
- Boeddhisme als religie niet als geloof (09/10 van der Velde)
- De Encycliek Caritas in Veritate (10/11 Jacobs)
- De religieuze diversiteit in ons land (11/12 Beck)
- Het evangelie van Thomas Maria Magdalena en Judas herontdekt (13/14 Luttikhuisen)
- Wat doe ik hier in Godsnaam? (14/15 ter Linden)
- Christelijke traditie en omgaan met hedendaagse vragen (15/16 Borgman)

2. Filosofie

Algemeen beschouwend

- Positief denken op zoek naar het paradijs (98/99 Leenhouders)

- Het belang van idealen (99/00 van der Burg)
- De logica van de gift (00/01 van de Velde)
- Nietzsche en het nihilisme (00/01 Arts)
- Geluk en waardoor wordt het bepaald (01/02 Veenhoven)
- Het ons tijdperk met de samenleving tegenover de staat (01/02 Berns)
- Kant en humaniteit (04/05 ten Bos)
- Het stellen van grenzen op zoek naar evenwicht in natuur en cultuur (05/06 Cobben)
- Waarheidsgebod en leugenverbod (06/07 Karskens)
- Omgaan met schaarste (07/08 Claassen)
- Wederkerigheid en schenken vanuit de geest (08/09 Pessers)
- Het geniale dier (09/10 ten Bos)
- Darwin of Kant; is de menselijke geest een product van de evolutie? (09/10 Sleurink)
- Slotendijk en het ter wereld komen (09/10 van Zilfthout)
- Filosofie van de liefde (10/11 Loose)
- De kunst van ouder worden (12/13 Dohmen)
- Antigones kreet: over feiten betekenis oordelen (12/13 Vergeer)
- Logisch redeneren (15/16 van Benthem)

Oosterse filosofie

- Zen (96/97 Lathouwers)
- Taoïsme Boeddhisme Confucius (13/14 van Dongen)

3. Geschiedenis

Het koningshuis

- Wilhelmina (98/99 Fasseur)
- Koning Willem III: democraat tegen wil en dank (13/14 van der Meulen)

Brabant

- Het wezen van de Brabander in de loop der tijden (96/97 Rooijackers)
- Het bezoek van Lodewijk Napoleon aan Brabant (12/13 van den Eeden)
- De betekenis van de Norbertijnen in Brabant (12/13 Cijffers)
- Oisterwijk: Parel van Brabant (15/16 van Oord)

Europa

- Akkoord van Schengen (96/97 Timmermans)
- Samengaan van Nederland en Vlaanderen (98/99 Postma)
- Europa op weg naar een politieke en culturele gemeenschap (99/00 Scheffer)
- Toetreding Turkije tot de EU (04/05 Zürcher)
- St.Petersburg door de eeuwen heen (04/05 Timmermans)
- Nederland in de gouden eeuw van de filantropie (06/07 Schuyt)
- Immigratie in de tijd van Rome (08/09 Meijer)
- Het tegengestelde gedrag van Japanners tijdens WOI en WOII (11/12 Mark)
- Winnaars en verliezers: veel opinies weinig feiten (13/14 Lucassen)
- Opgravingen aan de Via Appia: inzage in het geloof van de christenen (13/14 Rutgers)
- Opkomst van het nationaal socialisme (15/16 Boterman)
- De catacomben van Anubeion (14/15 Nouwens)

4. Economie

- Globalisering en de gevolgen ervan (97/98 Naert en 97/98 Wilterdink)
- Pleidooi voor investeren in cultureel kapitaal (97/98 Klamer)
- Historisch overzicht 100 jaar Nederlandse economie (98/99 Luiten van Zanden)
- Toekomst van economie wordt bewaareconomie (99/00 Heertje)
- Economie in het Oude Testament (01/02 Graafland)
- Invloed van migratie (01/02 van de Klundert)
- Marktwerving door het maatschappelijk middenveld (01/02 van de Donk)
- De oorsprong van de moderne economische groei (03/04 de Vries)
- Economische situatie Amerika Japan en Europa (03/04 Sijben)
- China (04/05 van Gemert)
- Normen en waarden in de economie (05/06 Teulings)
- De rol van drugsgebruik op onze economie (08/09 van Ours)
- Stand van zaken in de wereldeconomie (11/12 Sijben)
- Het handelen van mensen: in strijd met economische motieven? (12/13 Verhallen)
- De bankencrisis en de bankenstresstest (09/10 en 14/15 Eijffinger)
- Relatie cultuur en economie en de waarde van immateriële zaken (15/16 Klamer)

5. Literatuur

- Literatuur in de Middeleeuwen en Cocagne (97/98 Pleij)
- Huizinga en het belang van een christelijke cultuur (96/97 van Deursen)
- Literatuur tijdens de Tweede Wereldoorlog: beschrijving van de Holocaust (99/00 Ibsch)
- Anton van Duinkerken en zijn houding tegenover poëzie (00/01 van der Plas)
- Het leven van Anton Coolen in de Peel (02/03 Slegers)
- Proust en de kritiek van de kerk (03/04 van Wesemael)
- De groot-inquisiteur Dostojewski (05/06 Loose)
- Nijhoff en zijn gedicht Het Uur U (06/07 Haans)
- Dante en uitleg over zijn Divina Comedia (07/08 Janssen)
- Tolstoi en zijn boek Anna Karenina (08/09 van Buuren)
- Flaubert en zijn roman madame Bovary (10/11 van Buuren)
- De mens Mulisch (11/12 Bax)
- Het schrijven van een biografie over Multatuli (12/13 van der Meulen)

6. Sociologie

- Hernieuwde positionering van het gezin (98/99 Brinkgreve)
- Post-modernisme en meebewegen met de tijd (98/99 Geboers)
- Het Triade model om gedrag te begrijpen (00/01 Poiesz)
- De En-En samenleving en op zoek naar een nieuwe moderniteit (03/04 van Toorn)
- Individuele verantwoordelijkheid en overheid (03/04 Adriaansens)
- Leven in de stad en omgaan met grote vrijheid (08/09 Becker)
- Reactie van bevolkingsgroepen op een nieuwe omgeving (12/13 van de Vijver)
- Uitkomsten van Study of European Value (05/06 en 13/14 Halman)
- De Nederlandse participatie-maatschappij (14/15 Schnabel).

7. Rechten

- De Europese Grondwet (03/04 Wöltgens)
- De veranderde positie van rechters binnen de rechtspraak (00/01 Leijten 04/05 Hol)
- De Europese grondwet: een grotere rol voor nationale parlementen (05/06 van Bijsterveld)

- De toenemende rol voor slachtoffers in de rechtszaal (06/07 Groenhuijsen)
- Kwaliteit van wetgeving en de rol van de Eerste Kamer (10/11 Eijlander)
- Bestrijding jeugdcriminaliteit (11/12 Vlaardingebroek)
- De Nederlandse Grondwet die de bescherming van de burger garanderen (14/15 Hirsch Ballin)
- Toenemende rol van de Internationale rechtsorde (13/14 van Genugten) en van het Europees recht (15/16 van Erp)

8. Natuurwetenschappen

- Het broeikaseffect (96/97 Jepma)
- Het begrip entropie: de veranderingen van de wereld (00/01 Andriessse)
- Geur bij mens en dier (02/03 Teerling)
- De duurzaamheid van de landbouw en het belang van zonne-energie (07/08 Veerman)
- Op zoek naar het mysterie van de Kosmische Evolutie (10/11 Bais)
- Nanotechnologie (10/11 Rasing)
- Het weer (11/12 Kruisinga)
- Het proces van waarnemen (13/14 Roelofsema)
- De Oerknal (14/15 Lamers)
- Nieuwe vormen van kernenergie met Thorium (15/16 Kloosterman)

9. Psychologie

- Emotionele intelligentie (99/00 Derksen)
- De evolutionaire psychologie (02/03 van Meel)
- Een analyse van de Europese beschaving (02/03 Claes)
- Zin en onzin van repressie (03/04 Buruma)
- De gedachten van Elias: beschaving berust op disciplineren (03/04 Labrie)
- Omgaan met onbalans in ons leven (06/07 van der Geld)
- Narcisme of eigendunk (09/10 Kamphuis)
- Populisme en het vertellen van halve waarheden (dus leugens) (12/13 van Roermund)
- De ontwikkeling van de collectieve intelligentie tot zwermgeest (14/15 de Mul).

10. Muziek

- Bach en de Mattheuspassie (96/97 de Keyser)
- Het ontstaan van het orgel (97/98 Gierveld)
- Vertolking der Winterreise van Schubert (04/05 van Brederode)
- Het leven van Bach (05/06 Clement)
- Het Requiem van Mozart (06/07 van Oostaijen)
- De Messiah van Handel (08/09 van Oostaijen)
- Mahler en Haydn (09/10 en 11/12 Meersmans)
- Sjostakovitsj (14/15 Maes)

11. Politiek

- Informatietechnologie en de veranderde positie van de politiek (00/01 Frissen)
- Poetin en de inperking van de democratie (02/03 van Vlijmen)
- Stadsregionale inzet (02/03 Kreukels)
- De sterke vernieuwingsdrift in Nederland en de onrust bij politici (04/05 Kennedy)
- De VS en het neo-conservatisme (06/07 van Schie)
- De nog steeds aanwezige betekenis van Machiavelli (07-08 Overmeer)
- De relatie Oost-West: overeenkomsten en verschillen (10/11 Goudoever)
- Politieke interesse bij burger en politicus (11/12 Overmeer)

12. Kunst

- Willem de Kooning (97/98 Vercauteren)
- Het belang van iconen (99/00 Krikhaar)
- Jheronimus Bosch (01/02 Frenken)
- Toekomst van het medialandschap (05/06 van de Donk)
- De Laïresse (07/08 Vaes)
- Mondriaan (12/13 en 15/16 Hanssen)
- Het bepalen van de echtheid of vervalsing van een van Gogh (14/15 Tromp)

13. Ethiek

- De ethiek van Aristoteles (98/99 van Tongeren)
- Herstel van oude deugden (99/00 Peeters)
- Spinoza en zijn Ethica (00/01 Akkerman en 07/08 de Dijn)
- Goed en kwaad en deugdzaam leven (07/08 Kinneging)

- De grenzen van de ethiek (09/10 Brugmans)
- de Gulden Regel: “Wat jij niet wilt dat u geschiedt doet dat ook een ander niet” (11/12 Berkvens)

14. Gezondheidszorg

- Achterstelling van de GGZ (96/97 van Dantzig)
- Gentherapie in de toekomst (97/98 Glerum)
- Het nieuwe zorgstelsel (04/05 Werner)
- De mens met een verstandelijke handicap (05/06 Dosen)
- De Slow Food Beweging om anders te eten (10/11 Consoli)
- Nieuwe inzichten over het begrip gezondheid (15/16 Huber)

15. Taal

- Hoe spreken tot stand komt en de invloed van dialecten (98/99 Oostendorp)
- De invloed van mond-op-mond reclame over boeken (01/02 van de Heuvel)
- De multiculturele samenleving en de invloed ervan op onze taal (10/11 Extra)
- Hoe het Nederlands klonk in de Middeleeuwen: de Vogala-app (13/14 van Oostrom)
- De overgang van de taalcultuur: grenzen aan de taal naar veeltaligheid (15/16 van der Horst)

16. Architectuur

- Bouwkunst in terugblik op 20ste eeuw (99/00 Hulsman)
- De Bossche School (13/14 Bedaux)
- De magie van het jaren 30 huis (14/15 Kingma)

KERNTEKSTEN UIT JAARVERSLAGEN 1996 TOT 2016

Thema Theologie/Religie

1996-1997

Dr. A. Bodar: Kunst moet voldoen aan de criteria; bevoegenheid, inspiratie en kunde. Er bestaat een vaste relatie tussen kunst en geloof. Beiden dragen bij aan de zinduiding van het leven.

1997-1998

Mgr. Dr. J. Lescruwaert:; door het verdwijnen van de religieuze dimensie in de samenleving verdwijnt de grondslag voor het bestaan. Wetenschap geeft geen antwoord op de vraag naar het mysterie van het bestaan. Het antwoord op de vraag: van waar, waarom ,waartoe? wordt door religie geboden.

Drs. T. Huybers: geschiedenis en huidige betekenis van pelgrimsreis naar Santiago de Compostella. Vanaf 1200 ontstonden er belangrijke steden en handelscentra langs de routes. Toen maakte men de reis om in het reine te komen met God, nu om in het reine met zichzelf te komen.

1999-2000

Mgr. R. Bar: het christendom in het 3de millennium. Hij hield een pleidooi voor het dichter bij de mens brengen van allerlei stellingen, het handhaven van allerlei riten, het zich inspannen voor sociale actie en de inbreng van katholieke waarden in de wetenschap.

2000-2001

Pastor X.van der Spank: na een uiteenzetting over vele betekenissen van het begrip religie besprak hij de toename van velerlei nieuwe religieuze opvattingen en de vraag hoe daar mee om te gaan.

2001-2002

Dr. L.van Tongeren: de relatie tussen Jodendom en Christendom. Onbekendheid met en negatieve beeldvorming leiden tot angst en afkeer van het jodendom / Israël. Ook de katholieke kerk heeft daartoe bijgedragen maar Paus Paulus VI heeft zich zeer ingespannen om meer kennis over de betekenis van het jodendom voor het christendom te verspreiden.

2002-2003

Prof. dr. H. Beck: het Nederlandse Islambeeld. Van oudsher bestaat er een grote controverse tussen het christendom en de islam / moslims die vaak wordt geduid als agressief / vijandig. Ook aan islamitische kant bestaan veel vooroordelen

over christenen. Veel Westerse moslims klagen erover dat zij geen ruimte krijgen om hun ideeën en meningen te ventileren.

Mgr. Dr. J. Lescrauwaet: in de hele geschiedenis is de mens op zoek naar het mysterie van de zin van het bestaan. En nu ontstaat langzaam aan een a-godsdienstige samenleving temidden van een toename van religieuze stromingen .

Prof. dr. W. Derkse: hoe de Benedictijnse spiritualiteit kan bijdragen aan het zoeken en het vinden van balans in ons leven. Deze spiritualiteit werd vastgelegd in de 6de eeuw in de Regel van Benedictus; humilitas, samengaan van orde en flexibiliteit, en gelden nog steeds. Benedicere ipv maledicere. Drie geloften voor een monnik; stabilitas, conversio morum en obedientia

2003-2004

Prof. dr. P. Leenhouders: over Rozenzweig en diens visie op God-mens-wereld. Deze drie entiteiten zijn met elkaar verbonden. Ieder mens heeft te allen tijde de taak een bijdrage te leveren aan de Verlossing.

2004-2005

Prof. dr. A. Wessels: over de godsdienstige kant van van Gogh. Hij werkte enige tijd in Londen als hulppredikant en als evangelist in Brussel. Pas daarna werd hij schilder. Hij bleef een gelovig mens wat tot uitdrukking kwam in zijn schilderijen en zijn brieven aan zijn broer Theo.

2005-2006

Prof. Dr. E. Borgman: God, wat ben jij veranderd. De terugkeer van religie in de samenleving: denk aan Katholieke Jongerendagen en de opkomst van de Islam. Religie als antwoord op de vraag; wie ben ik, hoe moet ik leven. De Islam speelt duidelijk een rol in het dagelijkse leven zoals het christendom dat voorheen deed.

2006-2007

Dr. F. van de Veire: de betekenis van de kruisdood in het Christendom. De betekenis van het zoenoffer dat in alle volkeren ter wereld wordt gebracht. Zo ook was het zoenoffer van de zoon van God nodig om de mensheid te verlossen van de zonden.

Prof. dr. J. Janssen: de plaats van religie in een geseculariseerde wereld of in een geprivatiseerde, geïndividualiseerde wereld waarin religie verdwijnt en een nieuwe vorm van religiositeit verschijnt.

2007-2008

Prof. dr. D. Loose: de spanningen tussen de democratische rechtsstaat en religie. In Frankrijk met de Laïcité is iedere verwijzing naar religie verbannen. In de VS mag iedere burger maximaal religieus zijn waarbij het protestantisme overheerst. Maar er is een toenemende vraag vanuit de multiculturele samenleving naar erkenning van een eigen identiteit waardoor de scheidslijn tussen staat en religie wordt doorbroken. Maar het onderscheid tussen de Islam en het Christendom dat voortkwam uit het jodendom, is zeer groot. Het Christendom kent vele boeken die men interpretatief gebruikt terwijl de Islam slechts één boek kent; de staat is daarin de staat van Allah.

2008-2009

Prof. dr. P. Nissen: Mystiek rond 1900. Mystiek houdt in; wat verborgen is en verzwegen wordt. In de religie betekent het: een intensieve religieuze ervaring waarbij de mens zich één voelt met het Goddelijke maar het kan ook met de natuur zijn. In de 17de eeuw verdwijnt de mystiek maar in de 19de eeuw is er weer belangstelling voor. Nu zien we dat op veel plaatsen het kerkelijk christendom heeft afgedaan maar dat belangstelling voor religie, mystiek en spiritualiteit toeneemt. De vraag is hoe de katholieke kerk hierop zal reageren.

Prof. dr. A. van den Hoogen: economie en religie. Economie gaat over prijs/product en ook over waarden, zoals rechtvaardigheid, beloning van arbeid, en werkloosheid.

2009-2010

Prof. dr. G. Essen: het recht van vergeving. De levensgeschiedenis van Eva Kor die met haar tweelingbroer de experimenten van Mengele overleefde. Toen zij in staat bleek te vergeven (niet te verwarren met vergeten) viel er een last van haar af en voelde ze zich bevrijd. Als slachtoffer blijft men verbonden met de dader maar door te vergeven hef je de slachtofferrol op. Vergeven is een menselijke daad die niets met religie te maken heeft.

Prof. dr. P. van der Velde: Boeddhisme. Het is geen godsdienst maar wel een religie. Iedereen heeft Boeddha in zich. De laatst geboren Boeddha (in een serie van 5) predikte veel o.a. over dat de waarheid in het midden ligt, dus kies niet voor extremen. Ook predikte hij over dukkha (leed); hoe ontstaat het, hoe is het weg te nemen, hoe kan men het bestrijden. Het Boeddhisme kent geen centraal leergezag. Zo kan men katholiek en boeddhist zijn. Iedere school heeft gemeen dat men van medemenselijkheid moet houden.

2010-2011

Prof. dr. A. Jacobs: de Encycliek Caritas in Veritate. Daarin staan standpunten die geheel in lijn zijn met hetgeen in de samenleving leeft. Toch werd de

encycliek niet overal positief ontvangen omdat daarin conservatieve opvattingen staan over abortus, euthanasie, biotechnologie.

2011-2012

Prof. dr. H. Beck:, de religieuze diversiteit in ons land. Hij belichtte de vraag of we, al dan niet terecht, bang moeten zijn voor deze diversiteit of dat deze diversiteit alleen dan ter discussie komt als het de islam betreft.

2012-2013

Prof. dr. P. Post legde uit waarom op dit moment aan de ene kant kerken leeglopen en aan de andere kant gebedsruimtes ontstaan, mensen stille tochten houden, processies weer in zijn of mensen naar Santiago lopen of fietsen. Hij maakte een indeling in vier sacrale velden; religie, gedenken, cultuur en vrije tijd. Deze sacrale velden hebben het kwaliteitskenmerk van healing: je heil zoeken, heling of genezing zoeken. Zo bevat de tocht naar Santiago alle vier sacrale velden.

2013-2014

Dr. G. Luttikhuis: kwam speciaal uit Groningen om ons te vertellen over het evangelie van Thomas, Maria Magdalena en Judas. In deze geschriften, die gevonden werden in het droge zand van de woestijn nabij Nag Hammadi, kunnen we kennis nemen van opvattingen zoals die in de 2de en 3de eeuw na Chr. leefden. Luttikhuis's centrale tekst hieruit luidt: 'Het Koninkrijk is binnen in jullie en buiten jullie'. Cruciaal lijkt te zijn wat met Koninkrijk wordt bedoeld. Volgens de spreker wordt bedoeld 'God is in mij en buiten mij', de mens is goddelijk in zijn binnenste. Maar ook: 'Als jullie geen afstand nemen van de wereld, zal je het Koninkrijk niet vinden'. Zijn slotzin luidde; 'Ik heb u veel stof tot nadenken gegeven'.

2014-2015

Dominee Carel ter Linden las dat Midas Dekker op de vraag; 'Wat is de belangrijkste vraag in uw leven?' antwoordde; 'Wat doe ik hier in godsnaam?' Dit werd de titel van zijn boek. Waar woont de werkelijke God? Niet als een opperwezen in de hemel maar God is een geestelijke werkelijkheid. De theologie moet de evolutie accepteren als een autonoom proces. De mens is door toeval ontstaan met zijn onvolkomenheden. God staat naast de zieke, niet naast de ziekte. De Tien Geboden zijn eigenlijk menselijke spelregels, door mensen zelf bedacht. We leven dus in een werkelijkheid die niet van buiten af (door God) wordt beïnvloed. God is uit de menselijke ervaring voortgekomen en wordt ook Geest genoemd. Een geestelijke werkelijkheid die nog in ontwikkeling is. De mens zelf ontdekt wat in de geest van God is. De mens heeft God nodig en God heeft de mens nodig. De mens moet echter zelf richting aan

de aarde geven. Om dat te realiseren moet de mens de Geest van liefde, trouw en barmhartigheid toelaten. Op die manier kan iedere dictatuur worden verdreven.

Prof. dr. E. Borgman besprak hoe de christelijke traditie ons helpt de toekomst te ontvangen. Wij moeten niet bang zijn voor het onbekende en voor onbekenden maar wij kunnen juist van hen leren. Religieus leven betekent ook steeds opnieuw leren leven, afhankelijk van wat de maatschappelijke omstandigheden van ons vragen. Zoals Paus Franciscus ook stelt, we hoeven niet meteen bang te zijn voor wanorde en het ontstaan van een zootje. Beter is het vanuit de periferie te kijken naar hen die het moeilijk hebben, op het goede moment op de juiste plaats te zijn en het goede te doen. Dat we niet meteen een goed antwoord hebben op een ontstaan probleem is niet beangstigend. We moeten wel bereid zijn na te denken over problemen die zich aandienen

Thema Filosofie

1998-1999

Prof. dr. P. Leenhouders: op de grens van het millennium. 1000 jaar geleden dacht men het verloren paradijs te vinden. Nu richt men zich eerder op het mens worden van de mens als autonoom wezen. Hij houdt een pleidooi voor positief denken.

1999-2000

Dr. mr. W. van der Burg: de rol van idealen in het persoonlijke leven en ook in de politiek. Idealen laten zien waar verbeteringen mogelijk zijn. Ze zijn nooit geheel te verwezenlijken maar blijven een wenkend perspectief.

2000-2001

Prof. dr. T. van de Velde: de logica van de gift. Reciprociteit van een gift is niet altijd wenselijk; denk aan geven om het vermogen te vernederen. Het probleem van het geven ligt bij de gever, niet bij de ontvanger. Ware rijkdom ervaar je door te geven.

Prof. dr. W. Arts: Nietzsche en het nihilisme. Zijn we beland in de fase van het nihilisme zoals Nietzsche die beschrijft? Nihilisme in de betekening van zinloosheid van alles. Nietzsche bepleitte een wereld van emotie en ratio waarin de mens zelf de zin van het leven is.

2001-2002

Prof. dr. R. Veenhoven: wat is geluk, kun je het meten, waardoor wordt het bepaald en wat zijn de gevolgen van geluk. Levensvoldoening en levenstevredenheid worden het meest gebruikt om geluk te omschrijven. De beleving van geluk wordt niet bepaald door inkomen of gezondheid maar wel mede door gevoel van veiligheid en vrijheid.

Prof. dr. E. Berns: het 'Ons-tijdperk'. De samenleving is de maatschappij tegenover de staat; zowel in het liberalisme als in het communitarisme.

2004-2005

Prof. dr. R. ten Bos: Immanuel Kant. Alleen door de rede kunnen wij weten hoe kennis tot stand komt. Wij kunnen de werkelijkheid niet kennen en daardoor kunnen wij vrij handelen. Daarbij moet de autonome mens zich houden aan de regel; 'wat jij niet wilt dat u geschiedt doet dat ook een ander niet en de humaniteit van de ander nastreven is het doel niet het middel.

2005-2006

Prof. dr. P. Cobben: onze cultuur raakt op drift en stelt geen grenzen aan exploratie van ruimte, milieu, grondstoffen. In de Griekse oudheid bestond er evenwicht tussen de polis (stad) , tradities en de goddelijke wet. Sinds de Verlichting wordt de gemeenschap opgeofferd aan het individu. Dit evenwicht moet in tact blijven of hersteld worden om verder afglijden van de beschaving te voorkomen.

2006-2007

Prof. dr. M. Karskens: Waarheid moet gezegd worden. Waarheid is absoluut en verplicht. De waarheid bestaat niet en toch claimt men deze wel. Zo ontstaat een relatie tussen de waarheid en de waarheidsspreker; gij zult niet liegen. Er is een waarheidsgebod en een leugenverbod.

2007-2008

Mr. drs. R. Claassen: de filosofie van de schaarste, dat is de kloof tussen behoeftes en de middelen die we hebben om de behoeftes te bevredigen. Men moet steeds kiezen en iedere keuze betekent het verlies van een alternatief. Er bestaat een oneindige behoeftebevrediging. Maar wij moeten leren hoe om te gaan met schaarste middels de ascese en het utilisme.

2008-2009

Prof. mr. dr. D. Pessers: wederkerigheid. Schenken vanuit de geest en de houding van de schenker zijn belangrijker dan het object.

2009-2010

Dr. P. Sleurink: Darwin of toch Kant? 150 jaar geleden presenteerde Darwin zijn evolutietheorie. En daarmee gingen filosofen zich buigen over het nieuwe wereldbeeld. Is de menselijke geest ook een product van de evolutie? Of heeft de mens een vrije wil om zich te gedragen in tegenstelling tot een dier.

Prof. dr. R. ten Bos: het geniale dier. Door de urbanisatie hebben wij mensen nauwelijks contact met dieren. Dieren hebben als voornaamste eigenschap dat ze zich niet laten zien. Door zich te laten domesticeren stelt een dier zich bloot. Dus een zichtbaar beest is een dom beest. Voor de Grieken en Romeinen verstopte het dier zich in ieder mens: de Daimon of de Genius. Deze vervult functies die buiten de rede liggen. Na 1600 stelt men dat de mens alleen door rationaliteit kan overleven. Na 1800 ziet men het als een vorm van genialiteit dat de mens regels probeert te doorbreken. Dieren hebben een collectieve intelligentie, mensen een individuele. Er is dus een gradueel verschil, geen essentieel.

Dr. P. Van Zilfthout: Slotendijk's 'Het ter wereld komen'. Wij leven en sterven niet alleen omdat wij altijd verbonden zijn met onze omgeving. Wij gaan van ruimte naar ruimte en daarbinnen zoeken wij contact met anderen. Hij houdt een pleidooi voor het herstel van onze beschaving om weer verbinding te maken met de ander.

2010-2011

Prof. dr. D. Loose: filosofie van de liefde. De paradox van de liefde waarbij het ego uit het ik moet treden en de uitnodiging van de nader moet aanvaarden. Iets in mijzelf maakt de oversteek naar de ander. In het Christendom is God liefde. Liefde is sterker dan de dood want door de liefde kunnen wij onsterfelijk worden gemaakt.

2012-2013

Dr. C. Vergeer sprak over feiten en hun betekenis. Hij legde uit hoe we op verschillende wijzen een oordeel kunnen vormen: doen we dat volgens de leer van Aristoteles die stelt dat alles vastligt in de natuur, of doen we dat conform onze aard, zit het in ons karakter, of doen we dingen vanuit een plichtsbesef of oordelen en doen we dingen vanuit ons bewustzijn zoals Descartes aangaf. Maar misschien doen we dingen als een respons op een stimulus en ligt alles al vast in de genen.

Prof. dr. J. Dohmen besprak de kunst van ouder worden. Lange tijd werd de mens geleefd door de macht van de politiek of het werk, maar steeds meer zoekt de moderne mens naar een eigen plaats in de wereld. Daarbij heeft ieder mens een beperkte speelruimte die bepaald wordt door persoonlijke en maatschappelijke omstandigheden en door motivatie en aanleg. Jongeren van nu zoeken zelf hun weg waarbij ze gebruikmaken van allerlei nieuwe ontwikkelingen zoals de moderne media. Zij leven in vrijheid en zij kunnen hun eigen leven leiden maar tegelijk rijst de vraag welke kant ze uit moeten gaan. Voor hen en voor ouderen blijft het aloude adagium gelden; memento vivere.

2015-2016

Prof. dr. J. van Benthem liet ons aan de hand van velerlei voorbeelden zien hoe we met logisch redeneren velerlei vragen kunnen beantwoorden. Logisch redeneren speelt in iedere relatie een rol waarbij emotie en logica samenwerken. Ook ons spelen berust op logica.

Oosterse filosofie

1996-1997

Prof. dr. T. Lathouwers: Zen; via de stilte in contact komen met het heden en nu.

2013-2014

Dr. H. van Dongen sprak over oosterse filosofie. De geleerden in het oosten behandelden velerlei wetenschappen tegelijk: kunst, letterkunde, geneeskunst met een sterke verering voor het verleden. Een van de meest bekende oosterse filosofen was Confucius. Hij probeerde steeds de dwalingen van keizers en vorsten te herstellen. Zijn principe was de wederkerigheid: 'wat gij niet wilt dat u geschiedt, doet dat ook anderen niet'. Daarbij benadrukte hij steeds dat wij bestaan door onze relaties met anderen. Voor hem was belangrijk dat er orde heerst. Het Taoïsme was vooral een filosofie van kunstenaars die zich afzet tegen de regelgeving van Confucius. Zij benadrukt dat wij alles moeten vrij laten en dat we geen leiding moeten nemen want dan komt alles vanzelf goed. Het Boeddhisme vanuit India richt zich vooral op de bevrijding van de mens en is sterk gericht op ethisch denken en handelen. De westerse filosofie is vooral technisch en natuurkundig gericht waarbij natuurwetten worden genegeerd hetgeen de oosterse filosofen juist niet deden of niet konden. Van Dongen concludeert dan ook dat wij veel van elkanders filosofie kunnen leren.

Thema Geschiedenis

Het koningshuis

1998-1999

Prof. mr. C. Fasseur: biografie over koningin Wilhelmina. Zij hield zich staande in een mannenwereld en maakte grote indruk op ministers door haar enorme dossierkennis, werkkraft en toewijding. Ook haar positie en rol tijdens WOII als contactpersoon tussen Nederland en de Engelse regering en Churchill kwamen ter sprake evenals haar privéleven; miskramen, anti-papisme en ook dat ze grillig en autoritair kon zijn.

2013-2014

Dr. D. van der Meulen: Koning Willem III (1817-1890), democraat tegen wil en dank. Deze Koning Willem III, in de volksmond ‘Koning Gorilla’ genoemd werd als koning geboren, opgeleid en opgevoed. Hij stond sterk onder invloed van Rousseau. In 1849 volgde hij zijn vader op, een jaar nadat een belangrijke grondwetswijziging had plaatsgevonden in Nederland onder leiding van Thorbecke waarbij onder andere werd bepaald dat de koning onschendbaar maar het parlement verantwoordelijk is. Daardoor ontstond een duaal stelsel waarbij de koning een zeer betrekkelijke macht kreeg toebedeeld. Koning Willem III vond dit eigenlijk maar niets en hij nam dan ook regelmatig belangrijke beslissingen op eigen houtje zoals het besluit tot het graven van het Noordzeekanaal. In 1879 trouwde hij met Emma. Eigenlijk had deze koning Willem III geen regeerverstand maar daardoor heeft hij juist een belangrijke bijdrage geleverd aan de totstandkoming van onze huidige democratie.

Brabant

1996-1997

Drs. G. Rooijackers: een speurtocht naar het wezen van de Brabander. Het beeld van de Brabander wordt mede bepaald door de tijd en de reactie op allerlei gebeurtenissen, bijv. opkomst van gilden en de Mariaverering ten tijde van secularisatie.

2012-2013

Dr. H. van den Eeden: het bezoek van Lodewijk Napoleon aan Brabant. In 1794 vielen de Fransen Holland binnen op uitnodiging van de patriotten en hun komst leidde tot vrijheid van godsdienst. De protestanten werden verplicht hun kerkgebouwen aan de katholieken terug te geven en zij kregen ter compensatie geld waarmee ze kleinere kerken konden bouwen. Deze kerken, nog steeds herkenbaar in allerlei dorpen in Brabant, worden Lodewijkskerken genoemd. Zijn reis door Brabant was een inspectiereis en leverde veel op. Zo bracht hij

de wet op het recht op borstvoeding tot stand en op verzoek van de joden werd bij wet de zaterdagmarkt verplaatst naar de vrijdag. Niet lang daarna vertrok hij weer naar Frankrijk.

2012-2013

De lezingencyclus begon met Brabant en eindigde daar ook. Drs.. B. Cijffers vertelde over de Norbertijnen, ook wel de Witheren genoemd naar hun witte habijt. Zij kregen van de paus toestemming in de buurt van hun parochie te mogen wonen en werken en niet in een klooster. Opmerkelijk was dat de parochie vaak op grote afstand lag van de bijbehorende kerk. De reden hiervan is nog steeds onduidelijk. De parochie had een kenmerkende bouwstijl met veel symmetrie. Meestal was er ook een hoeve en een boomgaard bij zodat zij op meerdere manieren inkomsten konden verkrijgen. Helaas zijn nog maar enkele van hun markante gebouwen over. De meeste staan in België zoals in de omgeving van Leuven maar ook in Nederland zijn nog een paar in hun stijl gebouwde parochies te zien zoals in Mierlo en Tilburg.

2015-2016

Dr. A. van Oord: hoe Oisterwijk de Parel van Brabant werd. Een aantal factoren droeg daaraan bij. Zo was er in de periode 1830-1839 een groot aantal militairen in de omgeving van Oisterwijk gelegerd in verband met de oorlog tegen België. Dat bracht familiebezoek naar Oisterwijk. In 1865 kwam er een station en al gauw kwamen er hotels. Het bezoek van beroemde Nederlanders zoals dominee Craandijk, zorgde voor naamsbekendheid in het land. In 1886 werd het 2de VVV-kantoor in Oisterwijk gevestigd (Valkenburg was eerst). De aanwezigheid van veel militairen tijdens de 1ste wereldoorlog zorgde opnieuw voor toerisme. Geleidelijk aan won ook de mogelijkheid te kamperen in Oisterwijk terrein waarbij Hendrik Klein een belangrijke rol speelde. De katholieke geestelijkheid kwam regelmatig in opstand tegen het vrijbuitersgedrag van de kampeerders. Men sprak van schande; stel je voor: gemengd zwemmen en zonnebaden!. Tijdens de 2de wereldoorlog kwamen veel toeristen omdat men niet verder dan de landsgrenzen kon reizen. Na de oorlog gaat het nog harder met het toerisme ondanks grote weerstand bij de lokale bevolking. Het gedrag van de toeristen werd ook nu weer als zedeloos beschouwd maar ondanks alle protesten groeide Oisterwijk verder als toeristenplaats uit en staat nu bekend als Parel in het Groen.

Europa

1996-1997

Dr. J. Timmermans: het akkoord van Schengen in 1985. Binnengrenzen verdwenen en het probleem ligt nu bij de buitengrenzen. Daarvoor is een federaal beleid nodig en geen nationaal beleid!

1998-1999

Prof. mr. dr. A. Postma: hij stelt dat in de 21ste eeuw Nederland en Vlaanderen samen zullen groeien tot een confederatie. Nu al groeien ze op vele fronten naar elkaar toe; politiek (liberalisme), taal, economie, media en onderwijs.

1999-2000

Drs. P. Scheffer: Europa tussen Verlichting en Romantiek. Waarin niet alleen een politieke gemeenschap maar ook een culturele gemeenschap moet ontstaan om vrede in de toekomst te kunnen garanderen en om een rol te blijven spelen in de wereldeconomie.

2001-2002

Prof. dr. W. van de Donk: marktwerking in de 3de sector = het maatschappelijke middenveld waarin zich bevinden; actievoerders, dienstverleners. De bestuursvormen voor deze 3de sector heeft voordelen zoals grotere sociale betrokkenheid en innovatief vermogen maar ook nadelen zoals amateurisme.

2004-2005

Dr. J. Timmerman: St. Petersburg. Gesticht door Tsaar Peter de Grote die de adel dwong paleizen daar te bouwen en te leven op westerse manier. Tot 1914 maakte de stad een grote bloei door op het gebied van literatuur, muziek en schilderkunst. Na 1914 speelt de stad een belangrijke rol bij de opkomst van het communisme en wordt dan Leningrad. Na de val van de Sovjet weer Petersburg en Poetin laat de stad weer opknappen en restaureren in de oude glorie.

Prof. dr. E. Zürcher: de toetreding van Turkije tot de EU. Aanvankelijk gunstige houding tegenover aanvraag in 1963; om economische reden (veel arbeiders uit Turkije in heel Europa) en als veiligheidsoverweging; want het vormt dan een buffer naar het Midden-Oosten. Na 1975 door de oliecrisis vervalt het economische motief en de steun aan de coup in Cyprus. Turkije mag dan toetreden tot de Europese Unie als troostprijs. Na 1999 komt de discussie over toetreding opnieuw op gang maar dan is er veel tegengas binnen Europa; vooral uit angst voor toestroom van arbeidskrachten en vanwege de vrees voor de invloed van de Islam op het politieke stelsel binnen Europa.

2005-2006

Prof. dr. W. van de Donk: de toekomst van het medialandschap, rekening houdend met publieke, sociaal-culturele en maatschappelijke belangen.

2006-2007

Prof. dr. T. Schuyt: filantropie. Deze is niet altruïstisch maar heeft te maken met macht en wijst op commitment. Het geld komt meestal uit private gelden of uit vermogensfondsen. Het is ook fiscaal aantrekkelijk je op de medemens te storten. Nederland bevindt zich thans in de gouden eeuw van de filantropie.

2008-2009

Prof. dr. F. Meijer: de integratie ten tijde van de Grieken en de Romeinen. De Grieken beschouwden zichzelf als superieur tegenover alle andere volkeren maar ook onderling was er steeds strijd tussen de stadstaten en daaraan ging hun cultuur ten slotte ten onder. De Romeinen daarentegen stelden zich open voor andere culturen. Vreemdelingen mochten hun eigen goden behouden maar met de opkomst van de christenen wisten zij zich geen raad. Zij kregen aanvankelijk de schuld van de teloorgang van het Romeinse Rijk en daarom vervolgd maar in de 4de eeuw onder Constantijn krijgen zij vrijheid van godsdienst en daarna wordt het de staatsgodsdienst. Daarmee eindigt het Romeinse Rijk.

2011-2012

Dr. E. Mark vertelde op indringende wijze hoe het gedrag van Japanners tijdens de 2de wereldoorlog verklaard kon worden vanuit historisch perspectief. Hij liet ons zien welke negatieve rol het westen, dus ook Nederland, in het verleden heeft gespeeld ten aanzien van Japan. Daarbij maakte hij ons duidelijk dat de hautaine houding van het westen jegens het 'niet-beschaafde' Japan mede geleid heeft tot de ontwikkeling van Japan tot militaire grootheid met koloniën ten tijde van het uitbreken van de 2de wereldoorlog.

2013-2014

Prof. dr. L. Rutgers nam ons mee op ontdekkingsreis door de catacomben van Rome. Net buiten Rome aan de Via Appia bevinden zich 45 catacomben met ongeveer 500.000 graven die zijn uitgekapt in vulkanisch gesteente. Er zijn christelijke graven met teksten en wandschilderingen die aantonen dat de christenen in die tijd zeer sterk geloofden in een leven na de dood. Ook zijn er 4 joodse catacomben verspreid over de stad met tekeningen van de zeven-armige kandelaar. De gemiddelde leeftijd van de overledenen bedroeg toen 27-30 jaar. Opvallend is de hoge kindersterfte: 50% van de kinderen werd niet ouder dan 5 jaar. De inscripties vermelden zeer precies de leeftijd want de sterfdag was in die tijd de dies natalis.

Prof. dr. L. Lucassen schreef samen met zijn broer het boek 'Winnaars en Verliezers' uit onvree over de manier waarop vaak het politieke debat wordt gevoerd over immigratie. We horen veel opinies maar weinig feiten. Ook in de 17de en 18de eeuw was er veel immigratie. In hoeverre zijn er verschillen en overeenkomsten met toen? In het politieke debat komen steeds dezelfde

argumenten naar voren: moslims bedreigen Europa maar we zien juist dat de kinderen van immigranten zich zeer snel aanpassen aan de Europese samenleving. Er zou sprake zijn van massa-immigratie maar ook dit berust niet op feiten. Hoe kon het zover komen? Rond 1970, toen veel gastarbeiders naar Nederland kwamen, pleitte de VVD voor een roulatiesysteem waarbij iedere 2 jaar deze gastarbeiders vervangen zouden worden door een nieuwe groep. Daar waren de meeste werkgevers tegen. De KVP pleitte toen sterk voor gezinshereniging. Daarmee bouwden deze immigranten steeds meer rechten op. Doordat Nederland zich steeds meer bewust werd van de gevolgen van WO II (Auschwitz), ontstond ook angst voor racisme dat leidde tot een politiek-correct klimaat. Na het verschijnen van het boek van Rushdie ontstaat een omslag. De massale protesten door moslims tegen dit boek leidden tot een reactie bij Komrij die schreef: 'We hebben ze als stakkers verwend en krijgen ze als wolven terug'.

2014-2015 (lezing over onderwerp net buiten Europa)

Drs. H. Nouwens: de catacomben van Anoebis in Egypte. Hier liggen vele dierenmummies uit de tijd van 3000 v. Chr. tot 395 n. Chr. Het betreft vooral motiefmummies die als heilige dieren werden aangeboden als offers aan de goden. Er moet een zeer intens fokprogramma zijn geweest. Er zijn vele miljoenen mummies gevonden; van katten, honden, gazellen, ibissen en apen, maar ook van krokodillen, slangen en vissen. Soms waren er geen dieren beschikbaar en werden nepvotiefmummies geofferd. Die bevatten dan alleen zand. In Sakkara, ten zuiden van Cairo, ligt het tempelcomplex Anubeion. Anoebis is de god van het mummificatieproces en behoorde tot de groep hondachtige goden, vaak weergegeven als een jakhals. Honden werden ook als orakel gebruikt. Het totale oppervlak van dit complex bedraagt 5000 m² met een hoofdgang van 173 meter lengte en met vele zijgangen.

2015-2016

Prof. dr. F. Boterman nam ons mee terug in de tijd naar de opkomst van het nationaal - socialisme. De NSDAP zette zich af tegen de staat en hoogopgeleiden kwamen aan de macht. Zij streefden naar de maakbaarheid van een samenleving die etnisch homogeen moest worden. (daarom gedwongen sterilisaties, euthanasie). De boekenverbranding vond plaats op initiatief van de universiteiten. Ook vond er een immense kunstroof plaats en beheersten terreur en indoctrinatie de samenleving.

Thema Economie

1996-1997

Prof. dr. R. van de Ploeg: opkomst globalisering en opkomst van nationalistische protectionistische reacties. Maar tegelijk biedt het kans op nieuwe afzetmarkten. Ook veel aandacht voor gevaren en beperkingen van marktwerking.

1997-1998

Prof. dr. ir. Ph. Naert: er zijn 3 vormen van globalisering: van economie, van technologie (communicatie) en van politiek, en van waarden en culturen. . Globalisering leidt tot meer concurrentie, armoede, werkloosheid.

Prof. dr. N. Wilterdink: uitleg over toenemende ongelijkheid van inkomens; door globalisering, minder macht aan de vakbonden, door scheppen van gunstig investeringsklimaat, hierdoor ontstaan bezuinigingen op sociale zekerheden.

Prof. dr. A. Klamer: pleidooi voor investeren in cultureel kapitaal; dat is het vermogen zin en betekenis te geven aan ons leven; het vermogen tot creativiteit en verwondering.

1998-1999

Prof. dr. J. Luiten van Zanden: 100 jaar economische ontwikkelingen in Nederland. Eerst marktgerichte familiebedrijven, winst ging naar de aandeelhouders. Daarna expansie en winst ging terug naar bedrijf, invloed van de overheid, opkomst vakbonden. Na periode van welvaartsstaat kwam de crisisperiode waarbij via het poldermodel een oplossing kwam. Dan komt fase van terugtrekkende overheid, liberalisering van arbeidsmarkt, opkomend belang van dienstensector als motor voor economische groei, meer winst naar aandeelhouders, minder waardering voor arbeiders.

1999-2000

Prof. dr. A. Heertje: in de toekomst: natuur en arbeid worden steeds meer consumptiegoederen (denk aan Waddenzee en flexibele werktijden). Het belang van niet-reproduceerbare goederen neemt toe en leidt tot een bewaareconomie. Belang van kwantiteit zal worden vervangen door belang van kwaliteit.

2001-2002

Prof. dr. J. Graafland: economische waarden in het Oude Testament en wat de Thora daarover zegt middels sabbatwetten. Daarbij wordt onderdrukking en het bezit van land verdedigd. Ook het boek Prediker vermeldt dat de rijke verplicht is te zorgen voor de armen.

Prof. dr. Th. van de Klundert: migratie en economie. Er waren 2 grote migratiegolven; de eerste na 1850 naar Amerika, de tweede na WOII naar Europa. Naar Nederland komen vooral ongeletterden terwijl wij een kenniseconomie hebben en dus is er vaak geen werk voor hen. Hij voorspelde dat de migratiegolf een toenemend probleem zal worden in Europa.

Prof. dr. W. van de Donk: marktwerking in de 3de sector = het maatschappelijke middenveld waarin zich bevinden: actievoerders, dienstverleners. De bestuursvormen voor deze 3de sector heeft voordelen zoals grotere sociale betrokkenheid en innovatief vermogen maar ook nadelen zoals amateurisme.

2003-2004

Prof. dr. P. Vries: de oorsprong van de moderne economische groei. Hoe kon het gebeuren dat het Westen steeds rijker werd terwijl grote uitvindingen in China waren gedaan; buskruit-kompas. Vooral door manipulaties door de overheid, en internationale competitie ontstond het verschil.

Prof. dr. J. Sijben: besprak de economische situatie in Amerika, Japan en Europa en de vooruitzichten voor de nabije toekomst. Hij benadrukte de noodzaak van een politionele unie in Europa.

2004-2005

Dr. A. van Gemert: China. Met bewondering en tegelijk angst voor de enorme uitputting van grondstoffen en kritiek op ontbreken van politieke vrijheid wordt er door de hele wereld naar China gekeken. Verandering van politieke naar markteconomie. Nu bestaat er een sterke groei van im- en export, groei van investeringen waardoor weer angst ontstaat voor het nieuwe China.

2005-2006

Prof. dr. C. Teulings: normen en waarden in de economie. Het prisoners dilemma (elkaar ver- of wantrouwen) toont dat markt en moraliteit bij elkaar horen.

2008-2009

Prof. dr. ir. J. van Ours: een economische analyse van verslaving door drugsgebruik. In Nederland heerst een liberaal drugsbeleid en toch heeft het minder gebruikers van cannabis, opium en cocaïne dan in de VS. Door legalisering zal het gebruik eerder af- dan toenemen maar dat leidt bij velen tot emoties. Het lid van de Culturele Kring, Dhr. A. Aarts, gaf daarna een lezing

over de betrokkenheid van de CIA bij de cocaïne en opiumhandel in Zuid-Amerika.

2009-2010

Prof. dr. S. Eijffinger: de bankwereld in crisis en naar herstel van vertrouwen. Rapport van de commissie Maas: het primaat moet weer liggen bij de klant en niet bij de aandeelhouders en bonussen. Niet de rekening bij de klanten, spaarders, belastingbetalers. Er komen voorschriften voor leden van de Raad van Commissarissen, en Raad van Bestuur. Meer toezicht door accountants. Om vertrouwen te herstellen zijn verandering van mentaliteit en gedrag belangrijk en noodzakelijk.

2011-2012

Prof. dr. J. Sijben gaf in een hoog tempo bijles over de wereldeconomie (althans voor de meeste toehoorders onder ons). Hij ging van oost naar west, van zuid naar noord en aan het eind van zijn lezing was het ons allen iets meer duidelijk waardoor het zover kon komen en waar we staan met de eurocrisis en hoe de politiek om de hete brei heen draait.

2012-2013

Prof. dr. T. Verhallen legde uit dat gedragswetenschappers de traditionele economie als een rationeel gedrag van mensen verklaarden maar aan de hand van velerlei voorbeelden liet hij ons zien dat ons menselijk gedrag heel vaak niet door economische motieven wordt bepaald. Denk aan het op korte termijn eten van ongezond voedsel en op de lange termijn gezond willen leven. Of: verlies op korte termijn weegt zwaarder dan potentiële winst op lange termijn. Maar zal de homo rationalis de homo economicus geheel kunnen verdringen?

2014-2015

Prof. dr. S. Eijffinger begon bij de recent verschenen resultaten van de bankenstresstest. Hieraan hebben ruim 6000 mensen een jaar lang gewerkt. Bij deze test wordt beoordeeld of banken in staat zijn extreme financiële probleem-scenario's op te vangen. Banken moeten risico's kunnen beoordelen en inschatten. Een slecht risicomanagement leidt tot arrogance en ignorance. Daarom is toezicht op banken door onafhankelijke deskundigen nodig. Om een nieuwe eurocrisis te voorkomen is de Europese Bankenunie nodig zodat er evenwicht tussen het monetaire en financiële beleid kan ontstaan. Als er dan ook nog een depositogarantstelsel is gerealiseerd, is de Bankenunie weer een stukje completer. Opvallend is dat er steeds een crisis nodig is om in Europa tot verdere integratie

te komen. Zo'n verdere integratie leidt dan wel tot steeds meer soevereiniteitsoverdracht waar het grote publiek vaak afkerig van is.

2015-2016

Prof. dr. A. Klammer besprak de relatie tussen cultuur en economie waarbij economie niet alleen gaat over hoe om te gaan met schaarste maar ook over de waarden die wij toekennen aan alles om ons heen. Immateriële zaken als vriendschap, muziek en kunst maken ook deel uit van de economie. Van belang daarbij is dat ieder van ons in staat is die waarden te realiseren door daaraan zelf een bijdrage te leveren. Een sterke sociale omgeving bepaalt de waarde van een samenleving. Door als moreel mens te functioneren komen wij tot morele waarden.

Thema Literatuur

1996-1997

Prof. dr. A. van Deursen: Huizinga, die als opvatting had dat als de cultuur niet meer christelijk is, de beschaving ophoudt te bestaan.

1997-1998

Dhr. M. Pleij: beschrijving van literatuur in Middeleeuwen die sterk op zoek was naar het verloren paradijs, Cocagne genaamd.

1999-2000

Prof. dr. J. Ibsch: de literatuur over de Tweede Wereldoorlog en met name over de Holocaust. Feiten en fictie waarbij de teksten over de Holocaust interpretaties zijn van ervaringen en nooit de ervaringen zelf. De teksten over de vernietiging bestaan omdat de vernietiging een feit is.

2000-2001

Dhr. M. van der Plas: Anton van Duinkerke. Hij besprak vooral de verhouding van van Duinkerke tot de poëzie en droeg enkele van zijn meest beroemde gedichten voor (oa zijn aanklacht tegen het nazisme).

2002-2003

Prof. dr. H. Slegers; Beschrijving van. het leven van Antoon Coolen. Zijn ontwikkeling tot schrijver waarbij hij steeds schrijft over het katholieke milieu in de Peel. Ontroering, humor en mededogen staan steeds centraal in zijn boeken.

2003-2004

Dr. C. van Wesemael: Proust: over zijn boeken over kunst, liefde en het mondaine leven. Zijn werk werd aanvankelijk toegejuicht in Nederland maar daarna minder mede door kritiek van katholieke zijde.

2005-2006

Prof. dr. J. Loose: de groot-inquisiteur Dostojewski en de gebroeders Karamazov. Als wij het geloof in God verliezen is alles geoorloofd en gaat de wereld ten onder. Wij moeten een balans vinden tussen vrijheid en gelijkheid.

2006-2007

Prof. dr. G. Haans; de betekenis van het gedicht van Nijhoff 'Het uur U'. Hij schreef dit gedicht als soldaat in WOII en het uur U betekent dan: het moment

waarop een militaire actie begint. Dus het is een metafoor voor de belangrijke momenten in ons leven.

2007-2008

Prof. dr. E. Janssen: Dante en de Divina Comedia die in vele illustraties, fresco's schilderijen is uitgebeeld. Tevens legde hij uit hoe de structuur van de Divina is opgebouwd om te begrijpen hoe wij de tekst moeten lezen en moeten plaatsen in onze tijd.

Prof. dr. M.van Buuren: Tolstoi's Anna Karenina. Hierin beschrijft hij de tegenstelling platteland-stad, arbeid en grond. Grond is de bron van alle leven, arbeid is zorg voor de grond. Daarboven is God als opperwezen. In de stad parasiteren de mensen op het werk van de boeren. In de stad bestaat decadentie, ellende, een uiteenvallen van gemeenschappen, eigenliefde.

2010-2011

Prof. dr. M. van Buuren: de roman Madame Bovary door Gustave Flaubert. Met deze roman kwam een einde aan de Romantiek die plaatsmaakte voor het Realisme. Uiteindelijk leidde het schrijven dat boek tot een nihilisme bij Flaubert en waarin hij stijl verhief tot kunst want het gaat er niet om wat je schrijft maar hoe je iets schrijft. Het boek toont de uitersten in ons denken over liefde Enerzijds Ideaal, anderzijds Werkelijkheid. Ook nu zien we bijv. In reclames, dat wij beelden nodig hebben om onze eigen voorstelling van de werkelijkheid te kunnen maken.

2011-2012

Dr. S. Bax besprak de mens Mulisch en hoe hij als schrijver vele stadia van afkeuring en later van waardering doorliep.

2012-2013

Dr. D. van der Meulen: Multatuli en hoe moeilijk het schrijven van een biografie kan zijn. Hij vertelde welke problemen hij daarbij had moeten overwinnen. De weduwe van E.D. Decker had alles bewaard en gepubliceerd maar er was weinig bekend over diens jeugd. Daarom moet een biograaf lacunes overwinnen, uit verschenen publicaties een selectie maken en ervoor zorgen dat concrete en controleerbare feiten worden weergegeven en niet worden verzonnen. Dat vereist steeds weer een zo getrouw mogelijke reconstructie van iemands leven, diens denken en handelen.

Thema Sociologie

1998-1999

Prof. dr. Ch. Brinkgreve: het gezin. In de jaren '60-'70 werd het gezin ervaren als een verstikkende veste. Daardoor ontstonden nieuwe vormen van samenwonen zoals communes. Nu is er weer belangstelling voor het koesterende gezin. De samenleving verandert, vrouwen werken, mantelzorg komt in de knel. Er is weer behoefte aan orde, gezag en veiligheid.

Drs. H. Geboers: postmodernisme en het meebewegen met de tijd. Begrippen als performatief en heteronomie worden toegelicht.

2000-2001

Prof. dr. Th. Poeisz: sprak over het Triade model om gedrag te begrijpen en te kunnen beïnvloeden: motivatie, capaciteit. Hierdoor worden consumentengedrag, onderwijs, gezondheidszorg bepaald.

2003-2004

Ir. R. van Toorn: de En-En samenleving. De mens in deze tijd is voortdurend onderweg. We zijn onderweg van de industriële samenleving naar een nieuwe moderniteit. Ook besprak hij het Fris conservatisme waarin tradities worden afgezworen.

Prof. dr. H. Adriaansens: bespreekt de debatten over normen en waarden en stelt dat deze discussie moet worden teruggebracht tot een debat over het individuele verantwoordelijkheidsbesef. Dit kan bereikt worden door een terugtrekkende overheid. Maar op overheidsniveau bestaat vooral een collectieve verantwoordelijkheid.

2005-2006

Dr. L. Halman: over de uitkomsten van een study of European Values. Er wordt door deze studie zichtbaar gemaakt in hoeverre er een overeenkomst of verschil bestaat tussen verschillende landen op het gebied van gezin, werk, religie, politiek, maatschappij, welzijn.

2008-2009

Dr. M. Becker: hoe leven mensen met elkaar in een stad = moderne samenleving. Leven die mensen eenzamer? Om in een stad te kunnen leven, zijn verschillende speciale vaardigheden vereist zoals het in contact kunnen treden met anderen, het omgaan met een grote mate van vrijheid.

2012-2013

Prof. dr. F. van de Vijver besprak hoe verschillend bevolkingsgroepen cultureel reageren op een nieuwe omgeving. Zo neigen Turkse Nederlanders tot private separatie en publieke integratie. Nederlanders willen dat allochtonen assimileren zowel privé als publiek. Maar assimilatie leidt vaak juist tot segregatie. Zo leidde in Frankrijk de verplichting tot het spreken van de Franse taal tot een versterkt gevoel van identiteit bij immigranten. Dus een paradoxale reactie kan het gevolg zijn. In Europa zijn er grote verschillen wat betreft de rechten die immigranten hebben. In Nederland heerst een liberaal beleid dat bijdraagt tot een multiculturele samenleving. Nederlanders zijn tegen discriminatie maar eisen wel dat immigranten assimileren.

2013-2014

Dr. L. Halman praatte ons bij over een Europese studie naar fundamentele menselijke waardeoriëntaties. Deze studie wordt sinds 30 jaar iedere 9 jaar herhaald. In 2008 deden 47 landen mee, inclusief Rusland. Deze studie wordt nu ook wereldwijd uitgevoerd en dat betekent veelal dat een aantal vragen aangepast moet worden aan de politieke en culturele achtergrond van ieder land. Duidelijk is dat veel waarden veranderen en in ieder land gebeurt dat in een ander tempo, vaak samenhangend met sociaal-economische ontwikkelingen. De uitkomsten van deze studie laten zien in hoeverre er verschillen zijn tussen allerlei landen maar ook in hoeverre er overeenkomsten zijn. (zie; www.europeanvaluesstudy.eu).

2014-2015

Prof. dr. P. Schnabel besprak de participatiesamenleving in een veranderende samenleving; van de klassieke verzorgingsstaat naar een samenleving waarin we meer en meer zelf moeten doen. Vooral de groei in kosten voor zorg en sociale zekerheid moet worden afgeremd: van minder overheid naar meer particulier; van minder Rijk naar meer Gemeente, meer uit eigen zak betalen. Dat betekent dat onze verzorgingsstaat niet voorbij is maar dat we meer zelf moeten doen. Paul Schnabel vergelijkt de verschillende vormen van de verzorgingsstaat binnen Europa; het Angelsaksische model met daarin een sterke tweedeling arm-rijk, publiek-particulier en lage uitkeringen; het Scandinavische model met een hoog niveau aan voorzieningen maar dat vereist een hoge arbeidsparticipatie van mannen en vrouwen; het Rijnlands model zoals in Nederland, België en Duitsland. In laatstgenoemde landen geldt een hoog niveau van uitkeringen en

voorzieningen waarbij de sociale status van een gezin zoveel mogelijk wordt gewaarborgd. Om dit te kunnen handhaven zal er steeds meer een eigen bijdrage in de zorg worden gevraagd, een hoger eigen risico en er zullen kortere en lagere uitkeringen zijn. We kunnen dus stellen dat het woord ‘Participatiesamenleving’ niet juist is: Nederland is en blijft een verzorgingsstaat.

Thema Rechten

2000-2001

Prof. mr. J. Leijten: hij gaf een relativerende kijk op rechters en rechtspraak. Rechters balanceren op de grens van het recht omdat ze nooit de gehele mens kunnen beoordelen op basis van dossiers en er dus voor moeten waken niet op de stoel van God te gaan zitten.

2003-2004

Drs. Thijs Woltgens: de Europese Grondwet. Hij bepleitte dat er een paragraaf over het christendom in de grondwet moest worden opgenomen omdat dat de basis is van de huidige democratie. De Grondwet zorgt voor juridische functies, de rechten van de burgers en een Europese identiteit.

2004-2005

Prof. mr. drs. A. Hol: de veranderingen in de rechtspraak in samenhang met veranderingen in de samenleving. Andere vormen van geschillenbeslechting zoals mediation en slachtoffers kunnen zich uitspreken tijdens de rechtszitting. Binnen de rechterlijke macht is veel discussie over de nieuwe positionering.

2005-2006

Dr. S. van Bijsterveld: de Europese Grondwet met als doel meer democratie, vereenvoudiging van besluitvorming, grotere rol voor nationale parlementen. Dit alles ondanks de negatieve uitkomst van het referendum.

2006-2007

Prof. dr. M. Groenhuijsen: geef slachtoffers een stem. De impact van een misdrijf op een slachtoffer hangt af van diens persoonlijkheidsstructuur en hoe de omgeving, burens, politie, reageren op het misdrijf. Ook bij justitie wordt een slachtoffer vaak wantrouwend beoordeeld. Daarin komt geleidelijk verbetering. Daarom ook is het spreekrecht tijdens een zitting belangrijk voor het slachtoffer.

2010-2011

Prof. dr. P. Eijlander: kwaliteit van wetgeving. Een wet moet een groot maatschappelijk en politiek draagvlak hebben. Regelmatig worden nu wetten gemaakt die te grillig zijn en te snel tot stand zijn gekomen. Dit gaat ten koste van professionaliteit. Hij pleitte ervoor de Eerste Kamer meer bevoegdheid te geven en dat de wetgever meer afstand moet nemen van de burger en belangengroepen. Symboolwetgeving lost niets op.

2011-2012

Prof. mr. P. Vlaardingerbroek. Uitgebreid werd stilgestaan bij de mogelijkheden tot bestrijding en preventie van jeugdcriminaliteit maar ook bij de vaak frustrerende pogingen tot gedragsverandering van jeugdige criminelen.

2013-2014

Prof. mr. W. van Genugten lichtte toe hoe na de Tweede Wereldoorlog de internationale rechtsorde geleidelijk humaner wordt. Mochten staatshoofden aanvankelijk alles doen wat zij in het belang van de staat nodig achtten, thans zijn zij niet langer immuun en onschendbaar maar kunnen zij individueel aansprakelijk worden gehouden voor schending van mensenrechten tijdens hun bewind. Denk aan Pinochet. Een nieuwe belangrijke ontwikkeling is het recht van de internationale gemeenschap om in te mogen grijpen in een ander land om mensen te beschermen tegen de eigen regering waarbij zelfs militair ingrijpen tot de mogelijkheden behoort. Denk aan Libië van Gadaffi of aan Mali en het militaire optreden door Frankrijk en waar nu ook Nederland actief is.

2014-2015

Prof. dr. E. Hirsch Ballin begon zijn lezing met de vraag: "Wat is democratie?" Een antwoord dat vaak wordt gegeven luidt: 'De meerderheid beslist'. Dat zou betekenen dat elke minderheid overgeleverd is aan de beslissingen van de meerderheid. Maar omdat democratie en rechtstaat nauw met elkaar zijn verbonden, kan de meerderheid geen rechten ontnemen van de minderheid. Iedereen moet zich houden aan de constitutie. De grondwet beschermt ook de identiteit en diversiteit van ieder individu. Democratie betekent ook vrijheid van godsdienst en van meningsuiting met een zekere begrenzing en beperking want ook wederzijds respect voor elkaars persoonlijke waardigheid dient te worden nageleefd. We zien een groei naar een gelijkwaardig burgerschap waarbij iedereen het fundamentele recht heeft staatsburger te zijn in het land waar men woont.

2015-2016

Prof. dr. J. van Erp gaf een uiteenzetting over de betekenis van het verdrag van de Europese Unie. Hierin zijn bepaald: de vrijheid van verkeer van personen, goederen, diensten en het Europees burgerschap. Aan de hand van verschillende voorbeelden (onder andere het onderwerp vererving) liet hij zien hoe er een verdere toename van integratie plaatsvindt. Door de opkomst van de digitale markt wordt nu vaak de nationale regelgeving overschreden. Aan de ene kant zien we dat landen steeds meer naar elkaar toegroeien maar tegelijk zien we ook

een fragmentering zoals we zien in de houding van Hongarije en Polen ten aanzien van het vreemdelingenbeleid. Maar steeds weer blijkt dat integratie gelijk krijgt onder economische druk. De economische integratie is niet meer te stoppen.

Thema Natuurwetenschap

1996-1997

Prof. dr. mr. C. Jepma: het broeikaseffect en de gevolgen voor het klimaat. Hij ging uitvoerig in op maatregelen die Nederland zal nemen in 1996.

1999-2000

Prof. dr. ir. C. Andriesse: vanuit het aloude begrip Panta Rei besprak hij hoe de wereld verandert volgens eenvoudige fysische wetten die men vat onder het begrip entropie. Om de natuur zo min mogelijk te belasten moet er zo min mogelijk invloed worden uitgeoefend op flux (stroom) en kracht.

2001-2002

Prof. dr. A. Teerling: geur. Geur heeft bij de mens een zeer persoonlijk effect. Bij dieren een universeel effect. Geur heeft een effect op ons te volgen gedrag.

2007-2008

Prof. dr. C. Veerman: de duurzaamheid van de landbouw. Door nieuwe technologieën en een grotere vraag door consumenten wordt de landbouw onduurzaam. De consument kan duurzaamheid afdwingen en dat moet gebeuren wegens klimaatverandering, toename van de wereldbevolking en de hoeveelheid beschikbaar zoet water. Daarom moet de zonne-energie ten volle worden benut.

2010-2011

Prof. dr. S. Bais: de natuur als een puzzel die de mens steeds probeert op te lossen. Nieuwe inzichten leiden weer tot nieuwe uitvindingen. Eerst zocht men de antwoorden op de natuur in alchemie, astrologie en de medicijnman. Na de Verlichting zoeken natuurkunde, scheikunde, biologie en sterrenkunde samen naar antwoorden om het mysterie van de oorsprong van de Kosmische Evolutie te ontrafelen.

Prof. dr. Th. Rasing: Nano dat een miljardste meter is. Op nano niveau gedragen atomen zich anders. Zoals binnen een magnetisch veld of op het gebied van chemische eigenschappen. Daardoor kunnen nieuwe materialen en structuren gemaakt worden. De eerste toepassing is de sensor maar verdere ontwikkelingen binnen de nanotechnologie volgen elkaar snel op.

2011-2012

Dhr. S. Kruizinga: het weer. Op boeiende wijze liet hij ons kennis maken met de wereld van weersverwachtingen, hoge en lage drukgebieden, de invloed van de draaiing van de aarde en nog vele andere wetenswaardigheden over het weer.

2013-2014

Prof. dr. P. Roelofsema liet op zeer heldere wijze 'zien' hoe het proces van ons waarnemen in de hersenen verloopt. Via zenuwcellen, dendrieten en axonen gaat informatie naar een deel van de hersenschors en vandaar gaat het voor integratie en begrip van hetgeen is waargenomen naar hogere gebieden waar een bepaalde cel zorgt voor een unieke herkenning. Dit alles verloopt binnen een fractie van een seconde. Aan de hand van veel beeldmateriaal werd dit proces verduidelijkt.

2014-2015

Prof. dr. H. Lamers nam ons mee op een reis door de ruimte, op zoek naar de Oerknal. Alvorens daarover te vertellen liet hij ons eerst duizelen over de grenzeloze omvang van het heelal. Onze aarde is een van de 8 planeten rond de zon en bevindt zich ongeveer 150 miljoen kilometer van ons vandaan, wat overeenkomt met 8 lichtminuten. De aarde is een miljoen keer kleiner dan de zon die in feite een gloeiende bol is, bij elkaar gehouden door gassen. De zon, gelijk met de aarde zo'n 4.5 miljard lichtjaren geleden ontstaan uit gaswolken, is slechts een van de ruim 200 miljard sterren in het Melkwegstelsel en er bestaan miljarden melkwegstelsels. Edwin Hubble ontdekte in 1929 dat het heelal uitdijt en Vesto Slipher ontdekte dat de melkwegstelsels van ons vandaan vliegen. Einstein stelde dat de ruimte uitzet met een snelheid die groter is dan de snelheid van het licht en dat de melkwegstelsels worden meegetrokken. Wij kunnen maar een klein stukje van het heelal zien. Men schat dat het heelal 13.7 miljard lichtjaren geleden is ontstaan maar eigenlijk weten we niet hoe oud het heelal is want we kunnen nu slechts 13,7 miljard lichtjaren zien. Hoe groot het heelal is weten we eigenlijk ook niet. De Oerknal wordt beschouwd als het moment waarop het heelal met al zijn sterren en melkwegstelsels is ontstaan. Dus, eerst was er niets en dat ontplofte? We weten niet wat er vóór de Oerknal was. Of zoals Einstein zei; het meest onbegrijpelijke van het heelal is dat wij als nietige wezens ergens op een klein planeetje het heelal kunnen bestuderen en proberen te begrijpen.

2015-2016

Prof. dr. ir. J. Kloosterman vertelde over nieuwe vormen van kernenergie. Eerst legde hij uit hoe uranium²³⁵ wordt gesplitst in neutronen die op hun beurt weer splijten waarbij energie vrijkomt.

Uit 1 gram uranium komt de energie vrij die equivalent is aan de verbranding van 2500 liter benzine. Bij deze splitsing komt kernafval vrij dat voor de veiligheid 100.000 jaar moet worden opgeslagen. Een andere nieuwere en minder gevaarlijke kernenergiebron kan Thorium zijn dat wordt verwerkt in gesmolten zoutreactoren. Thorium wordt omgezet in Uranium233 en is “slechts” 300 jaar radioactief. Het is op grote schaal aanwezig o.a. in het zand in India maar komt ook vrij bij mijnbouw. Per jaar is ongeveer 2500 ton Thorium nodig om aan alle elektriciteitsbehoefte in de hele wereld te voldoen.

Thema Psychologie

1999-2000

Prof. dr. J. Derksen: emotionele intelligentie (EI). Bespreking van verschillende aspecten van EI die gemeten kunnen worden zoals intra- en interpersoonlijke aspecten, omgaan met stress, probleemoplossend vermogen. Vrouwen scoren hoger op de schaal voor aspecten als empathie terwijl mannen hoger scoren op aspecten als oplossen en stressbestendigheid. Bij veel sollicitaties wordt deze test geëist.

2002-2003

Prof. dr. J. Claes: analyse van de Europese beschaving. Geleidelijk ontstond via de Griekse en Romeinse filosofen de Ik-cultuur in de westerse mens en de maakbare wereld en de tijd. Daarmee werd het mysterie uit het leven verjaagd. Door kennis te nemen van andere culturen is er weer hoop op het voortbestaan van de westerse beschaving.

Prof. dr. J.M. van Meel: de evolutionaire psychologie die zich bezighoudt met de universele wetten van het menselijk gedrag. Theorie van Darwin worden daarbij toegepast op het menselijk gedrag, zoals de wil tot overleven, het zoeken van een seksuele partner, het opvoeden van kinderen en het samenwerken met anderen.

2003-2004

Prof. mr. Y. Buruma: over zinvolle repressie. Gebruik maken van de kennis die er is over wat werkt en wat niet om de veiligheid van de burger te vergroten.

Prof. dr. A. Labrie: bespreekt de gedachten van Elias: het proces van beschaving berust op disciplineren. Begint met de burgerlijke samenleving; arbeid-gezin-vaderland-orde en fatsoen. Dan komt het zuiverheidsideaal opzetten als reactie op processen als democratisering, feminisme, decadentie. Door de snelheid van wereldwijde communicatie verdwijnt ook het zuiverheidsideaal.

2006-2007

Prof. dr. A. van der Geld: "Omgaan met onbalans in ons leven". Om het levensgeluk te kunnen bereiken moet men beschikken over levenskunst. Door het wegvallen van religie moet de mens zoeken naar nieuwe wegwijzers naar levenskunst.

2009-2010

Drs. M. Kamphuis: over ziekelijk narcisme of gezonde eigendunk. Een narcist ervaart zichzelf als grandioos. Er is geen wederkerige relatie en de narcist is gauw jaloers. Komt vaker voor bij mannen dan bij vrouwen (75-25%). De narcist krijgt het moeilijker bij het ouder worden en heeft dan meer kans op depressies.

2012-2013

Prof. dr. G. van Roermund. Populisme is een stroming die gekenmerkt wordt door het zich afzetten tegen een bepaalde groepering. Politiek is gericht op een ordening van de samenleving en deze is per definitie dus ook begrensd, het houdt ergens op. Door het bepalen van een grens sluiten wij anderen uit. Deze relativisering ontbreekt in het populisme en dus vertelt ze halve waarheden en hele leugens.

2014-2015

Prof. dr. J. de Mul richt zich in zijn lezing op de ontwikkeling van de collectieve intelligentie door een koppeling van individuele geesten met behulp van computernetwerken. Is dit de ontwikkeling binnen de evolutie van de mens op weg naar de homo sapiens 3.0?

De homo sapiens 1.0 ontstond in Afrika en ontwikkelde zich van verzamelaar en jager naar landbouwer en veeteelhouder. Door het toenemend aantal mensen zal een volgende stap nodig zijn bijvoorbeeld door een intensivering van de voedselproductie, kweekvlees, verhuizen naar een andere planeet? Doordat de samenleving steeds complexer wordt ontstaat er tegelijk een informatieoverlast. We leven nu opnieuw in een stenen tijdperk want de computer is gebaseerd op silenium = steen. Plato was afkerig van het schrift omdat daardoor het denken zou stoppen. Maar dankzij het schrift hebben wij zijn filosofie leren kennen. Nu worden we steeds afhankelijker van apparaten en systemen hetgeen onze autonomie vergroot maar tegelijkertijd dringt zich de vraag op hoe betrouwbaar die systemen zijn? Achter iedere website zit een database die ons gedrag registreert. En daardoor verworden we van individuen (ondeelbare personen) tot dividuen (deelbare personen) en dit zal leiden tot een zwerm, zoals bijen of mieren met een gezamenlijke zwermgeest.

Thema Muziek

1996-1997

Drs. A. de Keyzer: Bach en de Mattheuspassion. Met muzikale voorbeelden toonde hij de spiritualiteit van de Mattheuspassion.

1997-1998

Dr. A. Gierveld:; geschiedenis van het orgel. Bestaat reeds 2000 jaar. Door de Romeinen gebruikt tijdens afslachting christenen in arena's. Daardoor tot Karel de Grote niet gebruikt door de Kerk. Hij kreeg een heel groot orgel cadeau en moest dit plaatsen in de Dom van Aken en zo kwam het orgel in de kerk.

1999-2000

Drs. D. Krikhaar: het ontstaan en het belang van de iconen die beschouwd worden als de waarachtige aanwezigheid van God, Maria of de heiligen zelf.

2004-2005

Dhr. J. van Brederode en Mevr. J. van der Kruijff: vertolken en beschrijven muziek van Schubert: 'Der Winterreise'.

2005-2006

Dhr. A. Clement: Johannes Sebastian Bach. Hoewel hij Duitsland nooit heeft verlaten beïnvloedde hij vele componisten van zijn tijd en zij hem. Mede door Mendelssohn is het werk van Bach niet verloren gegaan.

2006-2007

Dhr. G. van Oostaijen: Wolfgang Amadeus Mozart; waarschijnlijk de grootste componist ooit. Hij behandelt vooral een van de laatste werken van Mozart; het requiem dat bij zijn dood niet geheel af was.

2008-2009

Dhr. G. van Oostaijen: het oratorium de Messiah van Händel. Geschreven op Bijbelteksten. Bestemd voor orkest, koor en solisten. De Messiah wordt gekenmerkt door veel tegenstellingen: sterk – zacht, legato - staccato; homofoon - polyfoon; hoog-laag; vocaal -instrumentaal; orkest tegenover koor.

De opbrengst van alle uitvoeringen van de Messiah zijn door Händel gegeven aan een kindertehuis.

2009-2010

Dhr. J. Meersmans: het onstuimige leven van Alma Mahler (Schindler). De lezing werd opgeluisterd met muziek uit Mahler's oeuvre.

2011-2012

Dhr. J. Meersmans: hij kroop in de mens Haydn die aan diens vriend Albert Dies zijn levensverhaal vertelt. Ondersteund door prachtige muziek beschreef hij hoe deze beroemde componist troost en inspiratie vond bij zijn geliefde Marianne von Genzinger.

2014-2015

Prof. dr. Francis Maes gaf een lezing over Dimitri Sjostakovitsj waarbij hij aan de hand van verschillende geluidsfragmenten liet horen hoe deze Russische componist in verborgen codes anti-Stalin was. Aanvankelijk werd deze componist beschouwd als kunstenaar en dissident maar uit latere studies blijkt dat hij geen dissident was, wel iemand die een afkeer had van het antisemitisme van Stalin. Ook al was hij een verbitterd iemand, toch bleef hij een gezagsgetrouwe Sovjet. In 1936 en 1948 had hij scherpe aanvaringen met het regime maar hij werd steeds gerehabiliteerd. Tijdens de tweede Wereldoorlog componeerde hij vooral Joodse liederen. Op latere leeftijd werd hij lid van de communistische partij zodat hij jonge componisten kon helpen. Dan schrijft hij zijn beroemde 8ste strijkkwartet.

Thema Politiek

2000-2001

Prof. dr. P. Frissen. Hij beschreef de opkomst van de main frame (informatietechnologie) en de internetgeneratie. Deze laatste generatie maakt gebruik van toenemende capaciteit, andere manier van denken (vinden i.p.v. zoeken), waardoor ook de positie van de politiek moet veranderen. Deze moet meer een faciliterende rol gaan spelen en dus niet de enige centrale plek van maatschappelijke besluitvorming.

2002-2003

Drs. L. van Vlijmen: Rusland. Over de ontwikkelingen onder Poetin tegenover de familie van oligarchen. Naast een nationalistisch reveil ontstaat een systematische inperking van democratie.

2002-2003

Prof. dr. A. Kreukels over stadsregionale inzet. Nu in Nederland overdreven centralistisch bestuur terwijl in omringende landen meer en meer gestreefd wordt naar regionale besturen met eigen budgetten. De echte kracht van Nederland is gelegen in de samenleving zelf net zoals dat was in de 17de en 18de eeuw.

2004-2005

Prof. dr. J. Kennedy: de vernieuwingscultuur wat een probleem vormt voor de democratie. Nergens in de omringende landen heerst er zulk een vernieuwingsdrift als in Nederland waarbij de lijnen met het verleden worden verbroken. Hierdoor worden politici en ambtenaren onzeker en de burger meer autonoom.

2006-2007

Dr. P. van Schie: het neoconservatisme zoals dat sterk aanwezig is in de VS. Zij hebben als mening dat de wereld te onderwerpen is aan een orde die met hulp van de VS en militair geweld kan worden bereikt. Daardoor wordt democratie overal bereikt en verdwijnen de dictators.

2007-2008

Dr. P. Overmeer: de politieke invloed die Machiavelli nog steeds heeft. Hij vertelde uitvoerig over de twee meest beroemde werken van deze Italiaanse politicus 'Il Principe' en 'Discorsi' en hoe actueel diens opvattingen nog steeds zijn.

2010-2011

Prof. dr. A. van Goudoever: de relatie Oost-West. Daarvoor moet men kennis hebben van de overeenkomsten en de onderlinge verschillen. Overeenkomsten als; democratie vs. staatsmonopolie, markt- vs planeconomie, kerstening vanuit Byzantium vs vanuit Rome, in het oosten late modernisering, plattelandscultuur en traditionalisme, gebrek aan een zelfstandige burgerij. Overeenkomsten zijn; hoge cultuur, hoge opleiding en gezondheid, Het Oosten is kwetsbaarder dan het Westen.

2011-2012

Dr. P. Overmeer: politieke verbeeldingskracht is nodig voor politieke interesse zowel bij de politicus als bij de ideale burger. Hij besprak 6 verschillende benaderingen van het begrip politiek; de politieke filosofie zoals Plato die beschreef, rechtsfilosofie, politicologie, bestuurskunde, retorica, narrativiteit. Politieke verbeeldingskracht moet berusten op pragmatische gronden; utopisch, mythisch en ideologisch.

Thema Kunst

1997-1998

Drs. R. Vercauteren: beschrijft het leven van Willem de Kooning die zich vooral in New York ontwikkelde en beroemd werd door zijn vrouwenportretten. Later schilderde hij monumentale zeegezichten.

1999-2000

Drs. D. Krikhaar: het ontstaan en het belang van de iconen die beschouwd worden als de waarachtige aanwezigheid van God, Maria of de heiligen zelf.

2001-2002

Mr. T. Frenken: Jheronimus Bosch in een wereld van alle tijden: fascinerend, veelzijdig, vrouwvriendelijk, godsdienstig en invoelbaar. Hij werd lange tijd meer in het buitenland geëerd dan in Nederland.

2005-2006

Prof. dr. W. van de Donk: over de toekomst van het medialandschap, rekening houdend met publieke, sociaal-culturele en maatschappelijke belangen.

2007-2008

Drs. T. Vaes: de Laireesse. Niet alleen schilder, maar ook schrijver van het Groot Schilderboek waarin hij zijn kunsthistorische ideeën beschreef en dat tot in de 19de eeuw als studieboek werd gebruikt op academies. Hij beschouwde schilderkunst als een wetenschap waarbij men kennis moet hebben van natuurkunde, literatuur, anatomie en wiskunde.

2012-2013

Prof. Dr. L. Hanssen: Piet Mondriaan. Deze beroemde schilder woonde van 1903 tot 1904 in Uden. De reden van zijn verblijf aldaar is nooit helemaal duidelijk geworden. Een gebeurtenis in Amsterdam kan voor Mondriaan de aanleiding zijn geweest enige tijd rust te zoeken in Brabant. Daar trok hij rond om alledaagse dingen te schilderen: een landschap met koeien in Uden, mensen thuis in Veghel, lang-gevelboerderijen in Nistelrode, de molen van Heeswijk. Deze molen had voor hem ook een religieus motief: de kleine mens tegenover de grootsheid van de natuur.

2014-2015

Dr. H. Tromp beschrijft de moeilijke weg die een schilderij kan ondergaan alvorens als echt of als vals te worden erkend. Hij doet dit aan de hand van een zelfportret van van Gogh. De kunstwereld bestaat uit verzamelaars, handelaren

en kunstexperts. De la Faille (1928) stelde een catalogus samen met alle werken van van Gogh maar ontdekte dat ongeveer 30 schilderijen, afkomstig van Otto Wacker, mogelijk vervalsingen waren. Dr. de Wild, een chemicus en analist, kon aantonen dat bij bepaalde schilderijen hars was gebruikt, iets wat van Gogh nooit deed. Wacker werd veroordeeld tot gevangenisstraf. Een van de schilderijen afkomstig van Wacker, een zelfportret van van Gogh, kwam in bezit van Chester Dale die zijn collectie in bruikleen gaf aan de National Gallery of Art in Washington. Door toedoen van ir. Vincent van Gogh wordt bekend dat het zelfportret een vervalsing moet zijn. Uiteindelijk wordt pas in 1980 het schilderij onderzocht en in 1984 wordt het naar de kelder verbannen. Aldus schilderde de spreker het drama waarin verzamelaars iets unieks willen hebben, maar gezichtsverlies lijden als blijkt dat het een vervalsing betreft: als handelaars maximale winst willen maken en kunstexperts gezag zoeken.

2015-2016

Prof. dr. L. Hanssen: Piet Mondriaan. In 2013 gaf hij al een lezing over Mondriaan die in de periode 1903 - 1904 woonde en schilderde in Brabant. De lezing ging nu over de periode 1919-1938 waarin Mondriaan in Parijs woonde, vlakbij Montparnasse. Op zoek naar eeuwige vormen veranderde Mondriaan zijn stijl van schilderen van het boerenleven naar een modern abstract kleurenspeel (luminisme). Hij zelf noemde dat het neo-plasticisme. Hij verkocht bijna niets in Europa waar zijn kunst werd beschouwd als een doodlopende weg. In Amerika daarentegen wordt zijn kunst dan zeer gewaardeerd. In 1938 verlaat hij voorgoed Parijs en via Londen verhuist hij naar New York, waar hij de boogy-woogy stijl ontwikkelt.

Thema Ethiek

1998-1999

Prof. dr. P. van Tongeren: ethiek van Aristoteles met zijn teleologische ethica. Hij kent 3 vormen van geluk: genieten, zich kunnen ontplooien, het verkrijgen van inzicht. De ethiek beschrijft hoe we de hoogste vormen van geluk kunnen bereiken, nl. via de deugd zoals moed en vrijgevigheid.

1999-2000

Prof. dr. H. Peeters: hield een pleidooi voor herstel van oude deugden als gerechtigheid, wijsheid, dapperheid, geloof hoop en liefde om te voorkomen dat iedere beroepsgroep eigen regelethiek ontwikkelt.

2000-2001

Dr. F. Akkerman: Spinoza. Hij beschrijft de Ethica waarin God als de Zijnde wordt beschreven die de keten is van ontstaan en gevolg .De diepste drijfveer van ons handelen is zelfbehoud. Met tot slot de woorden van Spinoza; 'Ieder heeft recht te zeggen wat hij denkt, en te denken wat hij zegt'.

2007-2008

Prof. dr. H. de Dijn: Spinoza en diens 375ste geboortedag. Zijn boek 'Ethica' werd uitgebreid besproken. Spinoza stelt daarin: 'Er moet op een andere manier over God worden gesproken'. Godsdienst is belangrijk omdat daarin wordt gezegd wat goed en kwaad is. Boven de rationaliteit is er het intuïtieve denken dat ons verbindt met God.

Prof. dr. A. Kinneging: goed en kwaad. Goed is als je je plicht doet of als je deugdzaam leeft. Deugden zijn goede karaktereigenschappen die tezamen tot een beschaafd mens leiden. Voorts besprak hij de 7 hoofdzonden (wellust, hebzucht, toorn, gulzigheid, afgunst, en traagheid) die ieder mens onder controle moet krijgen anders wordt het leven een hel.

2009-2010

Prof. dr. E. Brugmans: de grenzen van de ethiek.; over de theorie van goed en kwaad; goed is respect voor het leven, kwaad is de vernietiging van leven. Ethiek is gefundeerd in het sociale leven van de mens. Daarom moeten wij ons conformeren aan de conventies van samenleven door fatsoen en rechtschapenheid. Omdat de mens niet alleen leeft moet hij solidair zijn met de anderen en strijden voor vrede.

2011-2012

Prof. dr. C. Berkvens nam ons mee naar de kern van ons menselijk handelen, vastgelegd in de Gulden Regel: “Wat gij niet wilt dat u geschiedt, doet dat ook een ander niet”. Aan de hand van velerlei voorbeelden liet zij ons zien hoe deze gulden regel steeds weer van kracht is en dient te zijn in onze samenleving.

Thema Gezondheidszorg

1996-1997

Prof. dr. A. Dantzig: achterstelling GGZ. Veel aandacht lichamelijke zorg, weinig voor geestelijke problemen. Meer aandacht voor problemen en zorg voor kinderen. Met alle problemen voor deze mensen in de toekomst.

1997-1998

Prof. dr. J. Glerum: toekomst met gentherapie. In toekomst meer biotechnologische producten wat de ziektekosten zal opdrijven. En wil de samenleving daarvoor betalen?

2004-2005

Drs. F. Werner: het veranderde zorgstelsel, de afschaffing van de budgettering (vervangen door de Diagnose Behandel Combinatie) en het intreden van het marktmechanisme. De politiek wil de burger meer zelf laten betalen en daardoor vergoedingen uit de AWBZ schrappen.

2005-2006

Prof. dr. A. Dosen: de mens met een verstandelijke handicap. Verlaagde intelligentie wil niets zeggen over het gevoelsleven. In Nederland is er veel aandacht voor het sociale functioneren en het leren. Terwijl dat juist hun zwakke punten zijn.

2010-2011

Dr. L. Consoli: 'Leven om te eten: zonde of deugd?'. Hij hield een pleidooi voor de Slow Food Beweging. Deze beweging ontstond in Italië en richt zich op genieten zonder haast en kwaliteit boven hoeveelheid. Zij verzet zich tegen genetisch gemanipuleerd voedsel. Eten in gezelschap smaakt beter.

2015-2016

Dr. M. Huber sprak over de veranderende inzichten in het begrip gezondheid. In de oude definitie van de WHO wordt een statisch beeld van gezondheid beschreven. Mevrouw Huber ging op zoek naar een dynamische beschrijving waarbij gezondheid niet het doel is maar het middel tot zelfmanagement. Gezondheid gaat daarbij om alles wat ons leven betreft en waarbij een holistische benadering van de mens voorop moet staan. Aan de hand van een pentagram toonde zij hoe we zelf vorm, richting en zingeving kunnen geven aan ons leven.

Thema Taal

1998-1999

Dr. D. Oostendorp: beschrijft hoe spreken tot stand komt en dat het bestuderen van dialecten belangrijk is omdat dezen authentieker zijn dan de standaardtaal. In dialecten wordt de ideale lettercombinatie (medeklinker gevolgd door klinker) dichter benaderd.

2001-2002

Drs. A. van de Heuvel: de relatie tussen lezer en boeken. De invloed van mond-op-mond reclame is groter dan die van recensies.

2010-2011

Prof. dr. G. Extra: de multiculturele samenleving waarover veel wordt beweerd maar waarvan weinig wordt geweten. Vele landen als Australië, de VS en Canada hebben een lange geschiedenis en ervaring met een multiculturele samenleving en waar de immigranten hun eigen taal en cultuur bewaren en tegelijk integreren met die nieuwe omgeving. Nederlanders hebben de neiging invisible te worden, gericht op gewoon zijn en doen en zich aan te passen. We vinden onszelf kosmopoliet maar vaak gedragen we ons als provincialen.

2013-2014

Prof. dr. F. van Oostrom nam ons mee naar de 14de eeuw die gekenmerkt wordt door een opeenstapeling van natuurrampen en crises. Talloze overstromingen, de pest, een schisma in de katholieke kerk, de 100-jarige oorlog. Tegelijkertijd gaan mensen steeds meer op stap om de wereld te ontdekken en verandert de voertaal Latijn in de Nederlandse taal, veelal eerst nog op rijm. Ook binnen het geloof ontstaan vernieuwingen zoals de opkomst van de Devoten in Deventer die een weg zochten tussen de kerk en het wereldse leven. In velerlei opzichten lijkt de 14de eeuw op de huidige tijd waarbij een crisis tegelijk de weg baant naar vernieuwingen. Dit wordt ook wel genoemd: een creatieve destructie. Tot slot liet Prof. van Oostrom ons genieten van de door hem ontworpen Vogala: een app die laat horen hoe het Nederlands in de Middeleeuwen moet hebben geklonken.

2015-2016

Prof. dr. J. van der Horst analyseerde de ontwikkelingen van de taalcultuur en liet ons zien hoe we nu aan het einde van de Renaissancecultuur zijn beland. In de Renaissance werden grenzen aan de taal bepaald en binnen die grenzen moest de taal zo homogeen mogelijk zijn want men was bang dat er anders te veel

talen zouden komen. Nu beleven we juist het tegenovergestelde; er is de angst dat er steeds minder talen overblijven. Ons denken over taal is sterk veranderd mede door de opkomst van de telefoon en de typemachine. Nu zien we juist de opkomst van veeltaligheid omdat talen zich niet meer houden aan grenzen. De grenzen vervagen. Veeltaligheid, zo beklemtoonde de spreker, heeft de toekomst.

Thema Architectuur

1999-2000

Ir. B. Hulsman: terugblik op architectuur in Nederland laatste decennia van 20ste eeuw. In navolging van het Bauhaus: strak, zakelijk en functioneel. Gevolgd door het postmodernisme waarin gebouwen meer aansluiten bij hun omgevingen traditie.

2013-2014

Ir. Peer Bedaux oud-architect sprak over de Bossche School. Aan de hand van veel foto's van gebouwen legde hij uit wat de Bossche School inhoudt. De theorie van deze school is gebaseerd op het gedachtengoed van pater van der Laan, die bouwde volgens het plastische getal. Dit getal biedt architecten de mogelijkheid om volume en afmetingen van een gebouw met elkaar in evenwicht te brengen. Ook in de oudheid werd al gebouwd volgens een formule voor proportia en symmetrica.

2014-2015

Dr. J. Kingma handelde over de magie van het jaren '30 huis. Voorbeelden van huizen uit die tijd zijn de huizen in Park Zorgvlied in Tilburg. Deze huizen ontstonden vlak na de beurskrach van 1929. De bouwkosten waren zeer laag door de hoge werkloosheid en veel particulieren belegden toen in huizen. De gegoede burgerij wilde buiten wonen, op ruime kavels, aan brede plantsoenen, met fraaie brede lanen, een ruime voortuin en dichtbij spoor- en tramwegen. De huizen werden vooral gebouwd op hoge zandgronden. De bouwstijl stond sterk onder invloed van Engelse landschapsarchitecten. Opvallend aan deze huizen zijn de fraaie afwerking met originele details, de grote oversteek, de grote hoed, het vele glas-in-lood en de geleidelijke overgang van buiten naar binnen. Kostprijs destijds; tussen fl. 7000,00 en fl. 9000,00, wat toen een jaarsalaris was. Deze huizen hebben nu nog steeds een meerwaarde van 6 tot 11% in vergelijking met woningen uit een andere periode.

HANDLEIDING DIGITAAL ARCHIEF

Zoeken in pdf bestanden van het archief van de Culturele Kring, periode 1996-2016

U zit op een avond te bladeren in het jubileumboekje 'Culturele Kring 1996-2016'. Bij het hoofdstuk 'Algemeen overzicht en leeswijzer per thema: periode 1996 – 2016' valt uw oog op een lezing over Aristoteles. U wilt daar meer over weten maar waar vindt u meer over die lezing? Om u daarbij te helpen volgt u onderstaande instructie.

Dus als voorbeeld kiezen we de volgende lezing: 'De ethiek van Aristoteles ('98/'99 van Tongeren)'.

U gaat vervolgens naar het hoofdstuk 'Kernteksten' en onder 'Kernteksten uit jaarverslagen 1996 tot 2016: Thema Ethiek;' ziet u het volgende staan onder 1998-1999:

Prof. dr. P. van Tongeren: ethiek van Aristoteles met zijn teleologische ethica. Hij kent 3 vormen van geluk: genieten, zich kunnen ontplooien, het verkrijgen van inzicht. De ethiek beschrijft hoe we de hoogste vormen van geluk kunnen bereiken, nl. via de deugd zoals moed en vrijgevigheid.

U wilt daar wat meer over lezen. Dat doet u door naar de website van de Culturele Kring te gaan (www.culturele-kring-adriaen-poorters.nl). U klikt op Archief en dan op het bestand 'Verslag 1998-1999'. Dat is dus het bestand waarin ook de tekst staat vermeld over Aristoteles. Maar dat is een lange tekst .

Om toch snel de gewenste tekst te vinden handelt u als volgt. Maar wat u moet doen hangt mede af van de Windowsversie die U gebruikt: Windows 7 of Windows 10.

Windows 7

U klikt op het betreffende bestand en u ziet het volgende:

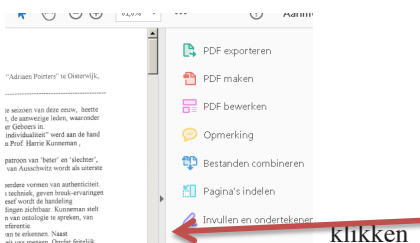

Verslag van de cyclus van lezingen van de Kulturele Kring “Adriaen Poiters” te Oisterwijk, seizoen 1998/1999.

U klikt op het tekenetje rechts:

Het kan zijn dan u nu dit ziet: klik dan op het kleine pijltje halverwege:

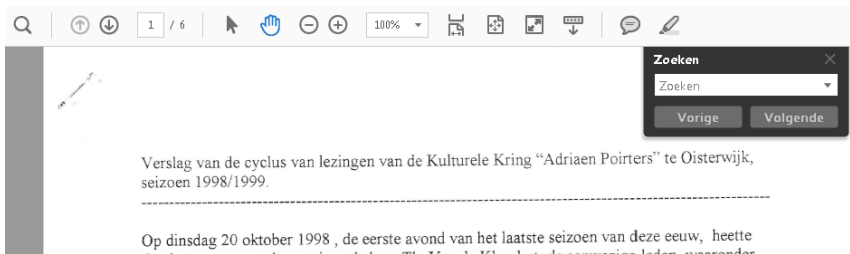

Hier

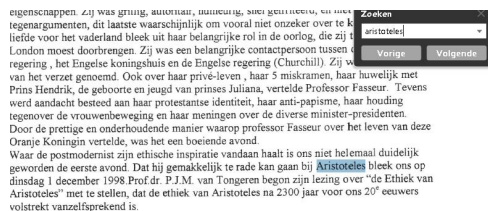

Vervolgens klikt u op het kleine vergrootglas boven in het scherm en u ziet het volgende: (in dit voorbeeld dus het vergrootglassymbool links-bovenin): U krijgt dan de mogelijkheid uw zoekopdracht te beschrijven.

U typt in dat zwarte blokje: Aristoteles en u klikt op ‘Volgende’ en zie daar: U wordt direct verwezen naar de gewenste tekst.

Windows 10

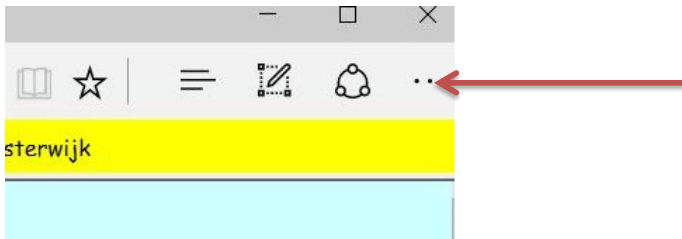
Hier volgt uw route als uw computer werkt onder Windows 10. Uw computer werkt dan onder EGDE om naar websites te gaan.

Ook nu klikt u in op de website van de Culturele Kring op Archief, ‘Verslag 1998-1999’.

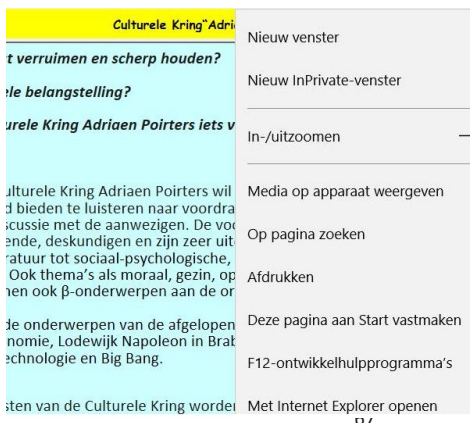

U ziet het volgende :

U klikt op de 3 puntjes rechts boven.

Dan verschijnt het volgende scherm waarbij onderaan rechts staat: met internet Explorer openen.

U klikt wederom op Archief en vervolgens op **Verslag 1998-1999**. U komt dan op dezelfde plek als in Windows 7 zoals boven beschreven.

